

HEINER MÜLLER

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΕΛΕΝΗ ΒΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

HANS-THIES LEHMANN

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ HEINER MÜLLER
ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

ΚΟΥΑΡΤΕΤΟ

Μετάφραση-Έπίμετρο Ε. Βαροπούλου, 1994, 2008
Πρόλογος Η. - T. Lehmann

ΜΟΡΦΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΥΡΙΠΙΔΗ - ΜΗΔΕΙΑΣ ΥΛΙΚΟ -
ΗΡΑΚΛΗΣ 2, 5 ΚΑΙ 13 - ΚΕΙΜΕΝΑ

Εισαγωγή-μετάφραση Έλένης Βαροπούλου
Έπίμετρο Η. - T. Lehmann, 1983

ΔΥΣΤΗΝΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ

Εισαγωγή-έπιλογή-μετάφραση Έλένης Βαροπούλου, 2001

Τίτλος πρωτοτύπου: PHILOKTETE

ISBN 978-960-325-754-7

© 2008 Suhrkamp Verlag - Frankfurt am Main

και για την ελληνική έκδοση

© 2008, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ Α.Ε.

Ζωοδόχου Πηγής 99, 114 73 Αθήνα

Τηλ. 210.7011.461 – FAX 210.7018.649

<http://www.agra.gr>, e-mail : info@agra.gr

HANS-THIES LEHMANN

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.

Ὁ *Φιλοκτήτης* πρωτοδημοσιεύτηκε τὸ 1965 στὸ περιοδικὸ τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας *Sinn und Form*. Ἀπὸ γλωσσικὴ ἀποψη πρόκειται γιὰ ἕναν μόνολιθο, γιὰ ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ πυκνὰ κείμενα τοῦ Μύλλερ καὶ ἀπὸ τὰ πιὸ ἐντυπωσιακὰ λόγῳ τοῦ καθαροῦ ποιητικοῦ-νοητικοῦ του βάθους. Ὁ Μύλλερ τὸ δούλευε ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ '50. Ἀποτελεῖ μιὰ πρωτότυπη διασκευὴ τῆς τραγωδίας τοῦ Σοφοκλῆ, ἡ ὁποία στὰ χέρια τοῦ Μύλλερ γίνεται ἔργο διδακτικὸ, παραβολὴ γιὰ τὰ παράδοξα τῆς πολιτικῆς, τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τοῦ σταλινισμοῦ, τοῦ ἰδεαλισμοῦ καὶ τοῦ πραγματιστικοῦ ρεαλισμοῦ.

Τὸ κείμενο τὸ διατρέχει μιὰ συμπαγῆς ρητορικὴ τοῦ παραδόξου. « Φιλοκτήτης »: μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα ὀρίζονται καταστάσεις ποὺ ἡ αἰχμηρὴ τους κατάληξις εἶναι τὸ παράδοξο, καταστάσεις ποὺ εἶναι ἀναπόδραστες. « Τόσο βαθιὰ χωθήκαμε μέσα σὲ τούτη τὴν ὑπόθεση / Παγιδευμένοι ἀπὸ τὸ δικό μας καὶ τὸ ξένο βῆμα / Ποὺ διέξοδο δὲν ἔχουμε παρὰ ἂν τραβήξουμε τὸ δρόμο παραπέρα ». Ἡ γλώσσα αὐτὴ ἀκολουθεῖ τὴν κλασικὴ, ἴσως καὶ κλασικιστικὴ παράδοση ποὺ περνάει ἀπὸ τὸν Ρακίνα καὶ τὸν Σίλλερ. Ἀκόμη καὶ ἡ δραματουργία εἶναι κλα-

σική. Τὸ κείμενο ἀνήκει στὴν περίοδο ἐκείνη τοῦ Μύλλερ κατὰ τὴν ὁποία ὁ ἴδιος πίστευε ἀκόμα πὼς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν μορφές δραματικοῦ χαρακτήρα. Ἡ φόρμα αὐτὴ ἦταν ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἀναγκαία γιὰ πολλοὺς συγγραφεῖς τῆς ΛΔΓ: καλυπτήριο ἔνδυμα (« γλώσσα τῶν δούλων ») γιὰ τὰ ἄκρως ἄβολα πολιτικὰ θέματα. Ὡς ἀσφαλὲς περιτύλιγμα, τὸ γλωσσικὸ πλαίσιο τῆς ἀρχαιότητος τοὺς προστάτευε ἀπὸ τὴ λογοκρισία. Ὡστόσο, δὲν πρέπει νὰ περιορίσουμε τὴ σημασία της σὲ αὐτὴν καὶ μόνο τὴ λειτουργία.

Τὸ ἔργο πρωτοπαρουσιάστηκε στὴ Δύση τὸ 1968, στὸ Residenztheater τοῦ Μονάχου, σὲ σκηνοθεσία Hans Lietzau· ἡ πρώτη παρουσίαση στὴ ΛΔΓ ἔγινε μόλις τὸ 1977, σὲ μιὰ κοινὴ, τελικὰ, σκηνοθεσία τοῦ Alexander Lang, τοῦ Christian Grashoff καὶ τοῦ Roman Kaminski. Τὸ 1983 ὁ Mitko Gottscheff τὸ ἀνέβασε στὴ Σόφια τῆς Βουλγαρίας, δίνοντας στὸν Μύλλερ ἀφορμὴ γιὰ ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ μεστὰ δοκίμιά του γιὰ τὸ θέατρο. Στὰ τέλη τοῦ 1995, λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Μύλλερ, ὁ Josef Szeiler παρουσίασε ἄλλη μιὰ ἀμφιλεγόμενη σκηνοθεσία τοῦ ἔργου στὸ Berliner Ensemble. Ὁ Matthias Langhoff, ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους σκηνοθέτες ἔργων τοῦ Χάινερ Μύλλερ, εἶχε ἀνεβάσει τὸ 1994 τὸν *Φιλοκλήτη* στὴ γαλλικὴ πόλη Rennes (Théâtre National de Bretagne). Ὁ ἴδιος τὸ ἀνεβάζει φέτος μὲ Ἑλληνας ἠθοποιούς στὸ Ἀρχαῖο Θέατρο τῆς Μικρῆς Ἐπιδαύρου, σὲ μετάφραση Ἑλένης Βαροπούλου.

Ἐκτός τινος μεταμορφώσεως πού ἔχει ὑποστειῖ ὁ μῦθος τοῦ Σοφοκλῆ, αὐτὴ πού μᾶς σαστίζει ἴσως περισσότερο στὸν Μύλλερ εἶναι ἡ κατάληξη τοῦ ἔργου: μὲ τὸ «νοητικὸ ἄλμα τοῦ Ὀδυσσεά, ἀπὸ τὴν ἰδέα τοῦ ἀναντικατάστατου ζωντανοῦ Φιλοκτήτη στὴν ἐκμετάλλευση τοῦ νεκροῦ σώματος τοῦ ἥρωα» (Heiner Müller, *Herzstück*, ἐκδόσεις Rotbuch, Βερολίνο 1983, σ. 107). Ὁ πολιτικὸς πραγματισμὸς σφετερίζεται, ἔτσι καταλαβαίνουμε, ἀκόμη καὶ τοὺς νεκρούς, ἀξιοποιεῖ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα ἀκόμη καὶ ὡς πτώμα. Μὲ αὐτὸ τὸ θέμα εἶχε ἐμμονὴ ὁ Μύλλερ. Ἡ «κρατικὴ μηχανή», λέει στὸ *Πόλεμος χωρὶς μάχη*, «ἐλέγχει ἀκόμη καὶ τοὺς νεκρούς» (Heiner Müller, *Krieg ohne Schlacht*, Κολονία 1992, σ. 321). Τὴν ἐκδοχὴ τοῦ Φιλοκτήτη ἀπὸ τὸν Μύλλερ μπορούμε νὰ τὴν ἐρμηνεύσουμε ὡς παραβολὴ γιὰ πολλές διαφορετικὲς περιπτώσεις: ὁ ἐγκαταλελειμμένος Φιλοκτήτης, πού ἔπειτα ἀπὸ χρόνια θέλουν νὰ τὸν κάνουν μὲ τεχνάσματα νὰ ἐπιστρέψει στὴ μάχη, εὐκολὰ ἀναγνωρίζεται ὡς παραβολὴ γιὰ τοὺς περιθωριοποιημένους καὶ ἐξόριστους κομμουνιστὲς στὴ Σοβιετικὴ Ἑνωση τοῦ Στάλιν, τοὺς ὁποίους τὸ κόμμα συχνὰ προσπαθοῦσε νὰ τοὺς ἀποκαταστήσει μὲ μεγάλη καθυστέρηση, καὶ οἱ ὁποῖοι, πικραμένοι ἀπὸ τὴ μοίρα τους, δὲν μπορούσαν νὰ ἐπανενταχθοῦν. Θυμίζοντας ὡς ἕναν βαθμὸ τὰ Βρόμικα χέρια τοῦ Σάρτρ, ἡ σύγκρουση τοῦ Ὀδυσσεά μὲ τὸν Νεοπτόλεμο εἶναι ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὸν «καθαρὸ» ἰδεαλιστὴ Νεοπτόλεμο (πού ἡ καθαρότητά του εἶναι

σαφῶς προβληματική, στο τέλος μάλιστα παράγει βία) και στον γραφειοκράτη Ὀδυσσεά, δέσμιο τῆς πραγματιστικῆς του λειτουργίας και τῆς σχεδὸν ἀπάνθρωπης ἀντικειμενικότητάς του. Καὶ οἱ δύο ἀποτυγχάνουν στὴ στάση τους: ἡ καθαρὴ ἠθικὴ τοῦ Νεοπτόλεμου τὸν ὀδηγεῖ νὰ φονεύσει τὸν Φιλοκτήτη, στὸν ὁποῖο ἤθελε νὰ παρασταθεῖ, ἐνῶ σώζει τὸν Ὀδυσσεά, τὸν ὁποῖο πάσχιζε νὰ καταστρέψει. Παρότι, ὑπὸ μία ἔννοια, ὁ Ὀδυσσεάς δὲν μπορεῖ μὲν νὰ ἀποτύχει –ἀφοῦ γιὰ τὸν ἀκραῖο πραγματιστὴ δὲν ὑπάρχουν προβλήματα, παρὰ μόνο λύσεις–, μολαταῦτα κατακτᾷ ἓνα ἀναμφισβήτητο μέγεθος ὅσον ἀφορᾷ τὸν ριζοσπαστισμὸ μὲ τὸν ὁποῖο ἀρνεῖται τὸν ἑαυτό του, ἐρχόμενος ἔτσι σὲ αἰχμηρὴ ἀντίθεση μὲ τὴν ἀφελὴ ἐπιμονὴ τοῦ Νεοπτόλεμου στὴν ἀκεραιότητα τοῦ δικοῦ του ἀτόμου. Κυρίως ὅμως ἐδῶ ὁ γραφειοκράτης ἀποκτᾷ μιὰ τραγικὴ διάσταση –πράγμα μὴ ἀναμενόμενο– τὴν ὁποία και φανερώνει σχεδὸν στὸ τέλος τοῦ κειμένου, ὅταν ἔχει μόλις δώσει στὸν Νεοπτόλεμο νὰ καταλάβει τὴ νέα ἐρμηνεία τῶν γεγονότων:

Θά 'θελα ἓνας Θεὸς στὸν ὕπνο του νὰ μ' ἔπαιρνε.

Τὸν οὐρανὸ κύλησε ἔξω ἀπὸ τὰ μάτια μου, Κεραυνὲ

Ἀστραπή, τὴ γῆ τράβηξε ἀπὸ τὰ πόδια μου.

Τίποτα δὲν συμβαίνει. Πᾶμε λοιπόν, ἄς ἀντικαταστήσουμε

Καὶ πάλι τὸ λίγο σταθερὸ ἔδαφος μὲ τὸ κινούμενο

[...]

Κι ἄς πᾶμε γρήγορα πρὶν ὁ Θεὸς ἐσπευσμένα

Τὴν προσευχή μου πάρει εἶδηση καὶ μὲ ρίξει πραγματικὰ
Στὸν ὕπνο μὲ μαῦρες φτεροῦγες κι ἓνας σφαγέας λιγότερος
Γυρίσει σπῖτι σ' ἐκείνη τὴν ἀκτὴ πὺ αἷμα τὴ λασπώνει.

2.

Τὸ δοκίμιο τοῦ Μύλλερ, ὑπὸ μορφή ἐπιστολῆς στὸν
Μίτκο Γκότσεφ, προέρχεται ἀπὸ τὴν ἤδη μεταδραμα-
τικὴ συγγραφικὴ του φάση. Τὸ 1983 ὁ Μύλλερ εἶχε
γνωρίσει τὸν Robert Wilson, εἶχε γράψει ἔργα ὅπως ἡ
Μηχανὴ Ἄμλετ, ἡ *Περιγραφή εἰκόνας*, ἡ *Ἀποστολὴ καὶ*
τὸ Κουαρτέτο, πὺ ἀφήνουν πίσω τους τὸν κληροδοτη-
μένο δραματικὸ μύθο. Εἶχε μόλις ἀρχίσει νὰ ἀποκτᾶ τὴ
διεθνή φήμη πὺ ἔκανε τὴ δεκαετία τοῦ '80 συνώνυμη
τοῦ ὄρου «δεκαετία Μύλλερ». Στὸ ἐν λόγω κείμενο, ὁ
Μύλλερ ρίχνει τὸ βάρος στὸ θέατρο ὡς «ἀναχρονι-
σμοῦ», μὲ τὴν ἔννοια ὅτι δίνει μιὰ ἀπάντηση στὴ διαρ-
κὴ δραματικὴ διαμάχη ἀνάμεσα στὰ χρονικὰ ἐπίπεδα
τοῦ κειμένου, τοῦ συγγραφέα καὶ τοῦ θεάτρου. Γιὰ τὸν
Μύλλερ, τὸ θέατρο δὲν εἶναι ὁ τόπος ὅπου ὁ χρόνος τοῦ
συγγραφέα, τῶν ἠθοποιῶν καὶ τῶν θεατῶν ἐνώνονται σὲ
μιὰ κοινὴ ἐννόηση τῶν πραγμάτων· ὄχι, τὸ θέατρο ὀφεί-
λει νὰ καταδεικνύει αὐτὴν ἀκριβῶς τὴ μεταξύ τους δια-
μάχη. Κάτι τέτοιο ἔχει σημαντικὲς προεκτάσεις στὸ
εἶδος τῆς ὑποκριτικῆς. Ὁ προσωπικὸς χρόνος τοῦ ἠθο-
ποιοῦ, ὁ χρόνος τοῦ σώματός του χρειάζεται νὰ μπαίνει
σὲ δράση. Τὸ θέατρο δὲν πρέπει νὰ φέρνει τοὺς ἠθοποι-

οὺς σὲ ἀρμονία μὲ τὸ κείμενο. Ἀπὸ τὸν ἠθοποιὸ ζη-
τεῖται μᾶλλον νὰ κάνει ἓνα σχόλιο πάνω στὸν ρόλο του
– πράγμα ποὺ ἐντάσσεται ἀκόμη στὸ μπρεχτικὸ μοντέ-
λο. Ἐτσι τὸ δράμα μετατοπίζεται, καὶ στὸ ἐπίκεντρο
τοῦ ἐνδιαφέροντος προβάλλει ἡ σχέση ἀνάμεσα στὸν
ἠθοποιὸ καὶ τὸν θεατῆ. Ἡ ἄποψη τοῦ Μύλλερ ἦταν πὼς
τὸ δράμα παράγεται ἀνάμεσα στοὺς ἠθοποιούς καὶ τοὺς
θεατῆς καὶ ὄχι πάνω στὴ σκηνή (Heiner Müller, *Gesam-
melte Irrtümer I*, Φρανκφούρτη 1986, σ. 39). Ἐξοῦ καὶ ὁ
ἠθοποιὸς χρειάζεται νὰ προβάλλει ἀντίσταση στὸ ὑλικὸ
τοῦ κειμένου. Ὡς ἀποστολὴ τοῦ θεάτρου ὁ Μύλλερ ὀρί-
ζει τὴν ὀργάνωση τῆς «ἀντίστασης τοῦ σώματος ἀπέ-
ναντι στὸ κείμενο». Ἡ λέξη-κλειδί εἶναι ἡ «ἀντίστα-
ση». Τὸ κείμενο δὲν πρέπει νὰ καταλαμβάνει ἐξ ὀλο-
κλήρου τὸ σῶμα· τὸ σωματικὸ στοιχεῖο, ἀντίθετα, πρέ-
πει μᾶλλον νὰ διατηρεῖ μιὰ ἀπόσταση ἀπὸ τὴ γλώσσα.
Μόνο ἔτσι, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ ἰδιαίτερο συμπέρασμα τοῦ
Μύλλερ, μπορεῖ ἓνας «ἠθοποιὸς ποὺ ὑποδύεται τὸν
Ὀδυσσεά νὰ κάνει ἀναγνώσιμη... τὴν τραγωδίαν τῆς φι-
γούρας». Ὁ Μύλλερ χαρακτήριζε τὸν Ὀδυσσεά «τὴν πιὸ
σημαντικὴ, τὴν τραγικὴ φιγούρα τοῦ ἔργου» (*Krieg
ohne Schlacht*, σ. 189). Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ κατανοή-
σουμε αὐτὴ τὴν ἀντίληψη τοῦ Μύλλερ γιὰ τὸ θέατρο,
σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία, ἀποστολὴ τοῦ θεάτρου δὲν εἶναι
νὰ μεταφέρει ἄρρηκτη τὴν ἄκρως ἐπεξεργασμένη (ἔμ-
μετρη) γλώσσα τοῦ κειμένου στὴ σωματικότητά, στὴν
κινητικὴ καὶ φωνητικὴ ἔκφραση τῶν ἠθοποιῶν. Πολὺ

περισσότερο ὀφείλει νὰ διατηρεῖ ὀρατὴ μιὰ ἀναχρονιστικὴ ρωγμὴ. Ἐὰν οἱ ἠθοποιοὶ ἐκφωνοῦσαν τὸ κείμενο μόνο σύμφωνα μὲ τὸ νόημά του καὶ μετέφεραν τὸ νόημα αὐτὸ στὸ σῶμα, τότε κατὰ τὴ διαδικασία θὰ χανόταν ἡ οὐτοπικὴ στιγμὴ τοῦ κειμένου – αὐτὴ τὴν πεποίθηση εἶχε ὁ Μύλλερ. Γιατὶ τὸ οὐτοπικὸ δὲν βρίσκεται στὶς σημασίες ἐνὸς κειμένου, τὸ ὁποῖο ἐκθέτει ἀνελέητα τὴ μαύρη παραδοξότητά του, τόσο ρητορικὰ ὅσο καὶ δραματουργικά. Τὸ οὐτοπικὸ βρίσκεται στὴν τέχνη τῆς φόρμας, στὸν ρυθμὸ, στὸν ἔμμετρο λόγο, « ὅπως τὸ ἔγκλειστο ἔντομο μέσα στὸ κεχριμπάρι ». Μέσα στὴ ζοφερὴ περιγραφή ἐνὸς κόσμου ὡς πολέμου, ἡ οὐτοπικὴ στιγμὴ, παραπέμποντας πέρα ἀπὸ αὐτὸν τὸν « αἰώνιο » πόλεμο, δὲν βρίσκεται τελικὰ μέσα στὸν μύθο. Ἡ παραλλαγὴ τοῦ Μύλλερ δὲν γνωρίζει λοιπὸν τὸν ἀπὸ μηχανῆς θεὸ ὅπως εἶναι ὁ Ἡρακλῆς στὸν Σοφοκλῆ, δὲν γνωρίζει λύση, διέξοδο.

Τὸ οὐτοπικὸ δὲν πρέπει νὰ μεταδίδεται μέσῳ τῆς φιγούρας οὔτε μέσῳ τῶν δραματουργικῶν ἐρμηνεύσιμων μοτίβων καὶ χειρονομιῶν. Μιὰ τέτοια παρουσίαση θὰ σήμαινε ὅτι οἱ φιγοῦρες θὰ γίνονταν κατανοητὲς μὲ τρόπο λανθασμένο – καὶ μιὰ τέτοια μονοσήμαντὴ καταληπτότητα θὰ ἐρχόταν νὰ συγκαλύψει τὸ οὐσιῶδες: ὅτι ἡ γλώσσα διαπερνᾷ ἀπλῶς τὴ φιγούρα, ὅτι ἡ τέχνη τοῦ λόγου προκύπτει πέρα ἀπὸ τὸν χαρακτήρα καὶ τὸ μοτίβο. Αὐτὸ τὸ οὐτοπικὸ, τὸ βλέμμα δηλαδὴ πρὸς ἕναν ἄλλο χρόνο, πρὸς ἕναν ἄλλο χῶρο, βρίσκεται κατὰ τὸν

Μύλλερ στήν καλλιτεχνικά ἐπεξεργασμένη φόρμα τῆς γλώσσας τοῦ κειμένου καί ὄχι στό κείμενο τοῦ ρόλου, πού ἔχει γραφεῖ γιά ψυχολογικά πιστευτοὺς χαρακτῆρες τοῦ δράματος. Ἡ φόρμα εἶναι μιὰ ἀκραία ἀπόδοση τῆς σημασίας, ἐξασφαλίζει τὸ βλέμμα πρὸς ἕναν ἄλλο κόσμο, πρὸς ἕναν ἄλλο χρόνο: εἶναι τὸ ἔντομο μέσα στό κεκριμπάρι. Αὐτὸ ναὶ μὲν εἶναι νεκρὸ, ὅμως μέσα στό ἀπολιθωμένο του περίβλημα ἔχει κατακτήσει ἕνα εἶδος αἰωνιότητος καί φαίνεται σὰν νὰ προορίζεται νὰ ἀφυπνιστεῖ καί πάλι σὲ μιὰ καλύτερη μέρα. Τὸ σῶμα τοῦ ἠθοποιοῦ καί μόνο αὐτὸ «μπορεῖ νὰ θέσει τὴ σύμπτωση, τὸ τυχαῖο, ἐντὸς τοῦ παιχνιδιοῦ», νὰ διαρρήξει δηλαδή τὴ σκοτεινὴ λογικὴ τοῦ κειμένου. Κατὰ τὸν Μύλλερ, τὸ σῶμα αὐτὸ εἶναι «τὸ βότσαλο πάνω στό ὁποῖο τὸ κείμενο ἐγγράφεται καί χάνεται ταυτόχρονα, μὲ τὴν ἴδια κίνηση»: σίγουρα τὸ ἴδιο τὸ σῶμα ἀναλαμβάνει τὸ κείμενο σὰν ἀναπότρεπτη ἀναγκαιότητα, ὅμως ἡ γραφὴ του εἶναι αὐτὸ πού εἶναι παραχωμένο, ἂν ὄχι στό νερό, πάντως στὰ βότσαλα θαμμένο, χαμένο δηλαδή στὰ βότσαλα.

Ὁ Φιλοκτῆτης τοῦ Μύλλερ διεκδικεῖ τὸ δικαίωμα νὰ ξενίζει, πράγμα πού ὁ ἀναγνώστης ὀφείλει νὰ τὸ σεβαστεῖ. Μὲ τὸ πέρασμά του ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ γλώσσα στὰ γερμανικὰ τὸ κείμενο ἔχει ἤδη μεταμορφωθεῖ μία φορά, ὥστόσο ἀπὸ κάτω ἐξακολουθεῖ νὰ διαφαίνεται τὸ τεράστιο κείμενο τοῦ Σοφοκλῆ. Ἀπὸ τὴ γερμανικὴ γλώσσα ξεκινάει γιά νὰ γυρίσει πίσω στὰ

νέα ἑλληνικά, στὴν παρούσα μετάφραση. Στὸ μεταξύ ὅμως τίποτα δὲν ἔχει μείνει τὸ ἴδιο ὅπως πρὶν. Σήμερα, τὸ κείμενο τοῦ Μύλλερ τὸ διαβάζουμε διαφορετικά, μᾶλλον στὸ φῶς τῆς βιοπολιτικῆς (Φουκώ), παρὰ στὸ φῶς τοῦ διαλογισμοῦ πάνω στὸν σταλινισμό (πρβλ. ἐδῶ τὴν ἀνάλυση τοῦ Francesco Fiorentino στὸ Hans-Thies Lehmann [ἐπιμ.], *Heiner Müller Handbuch*): Στὸ φῶς αὐτὸ ἡ τραγωδία τοῦ Φιλοκτήτη ἀποκτᾶ νέες διαστάσεις, οἱ ὁποῖες ὅμως δὲν κάνουν τὸ κείμενο πιὸ εὐκόλο, ἀλλὰ πιὸ πυκνό, πιὸ περίπλοκο. Τὸ θέατρο, οἱ ἠθοποιοὶ (ὅπως καὶ οἱ ἀναγνῶστες) χρειάζεται νὰ ἀντισταθοῦν –ἔτσι ὅπως ἐννοεῖ τὴν ἀντίσταση ὁ Μύλλερ– στὴ δίνη κάθε βιαστικῆς ἐρμηνείας· χρειάζεται νὰ ἀκούσουν τὸ ξένο, τὸ ἀναπάντεχο στοιχεῖο καὶ τὸν ἦχο αὐτῆς τῆς γλώσσας, νὰ ἀποκρυπτογραφήσουν τὸ ἴχνος ἑνὸς ἄλλου κόσμου ποὺ κρύβεται μέσα της, ὅπου ὁ πόλεμος καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς δὲν θὰ ἦταν τὸ Α καὶ τὸ Ω, τὸ πλαίσιο καὶ τὸ περιεχόμενο, τὸ αἶτιο καὶ οἱ συνέπειές του.

Μάιος 2008

HANS-THIES LEHMANN

(μετάφραση Ἰωάννας Μεϊτάνη)

HEINRICH MÜLLER

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ ἠθοποιὸς ποὺ ὑποδύεται τὸν Φιλοκτῆτη μὲ μάσκα κλόουν.

Κυρίες καὶ Κύριοι, ἀπὸ τὰ χρόνια τὰ τωρινὰ
Τὸ θέαμά μας ἐπιστρέφει στὰ χρόνια τὰ παλιά
Τότε ἀκόμη ἦσαν οἱ ἄνθρωποι θανάσιμοι ἐχθροί
Συνήθειο εἶχαν τὴ σφαγὴ καὶ τὴ ζωὴ ἐπισφαλὴ.
Κι ἄς τὸ παραδεχτοῦμε εὐθύς: μοιραῖο εἶν' αὐτὸ
Ποὺ ἐδῶ σᾶς δείχνουμε, τὸ νόημα δὲν εἶναι ἠθικό
Γιὰ τὴ ζωὴ κάτι ἐδῶ νὰ διδαχτεῖτε δὲν μπορείτε
Ἄν πάσο πᾶτε, εἴστε ἐλεύθεροι ν' ἀποσυρθεῖτε.

Ἐξαφνα ἀνοίγουν οἱ πόρτες τῆς αἴθουσας.

Σᾶς προειδοποιήσαμε.

Κλείνουν οἱ πόρτες. Ὁ κλόουν βγάζει τὴ μάσκα: τὸ κεφάλι του εἶναι μιὰ νεκροκεφαλή.

Διόλου δὲν θὰ γελάσετε ἐσεῖς
Μ' ὅ,τι ἀπὸ κοινοῦ κάνουμε τώρα ἐμεῖς.

Παραλία.

Ὀδυσσέας, Νεοπτόλεμος.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Νά τὸ μέρος, Λῆμνος. Ἐδῶ, γιέ τοῦ Ἀχιλλέα
Τὸν παράτησα, τὸν ἄνδρα ἀπὸ τῆ Μῆλο
Τὸν Φιλοκτήτη, πὺ στήν ὑπηρεσία μας λαβώθηκε
Κι ἄλλο νὰ μᾶς ὑπηρετήσῃ δὲν μποροῦσε ἀφότου πύο
Βρομερὸ ἢ πληγὴ του ξέρναγε, τὸ μουγκρητό του
Ἐκανε τὸν ὕπνο λιγοστὸ καὶ τάραζε ἢ στριγκιὰ
Τὴν ἐπιβεβλημένη στὸ θυσιαστήριο σιγῆ.
Κατάλυμά του τὸ βουνό, ἐλπίζω ὄχι τάφος του
Μιὰ τρύπα, πὺ τοῦ νεροῦ ἢ δουλειὰ στὸ βράχο
Χρόνια ξέπλενε, ὅταν τὰ ψάρια κατοικοῦσαν
Αὐτὸ πὺ μὲ στεγνὲς σόλες τώρα πατᾶμε.
Μπροστά, μιὰ πηγῆ. Ἄν τὴν πηγῆ τὰ δέκα χρόνια
Δὲν ξεράναν. Ψάξε μου τὸ λημέρι. Ὑστερα
Ἄκουσε τὸ σχέδιό μου καὶ τί σοῦ ἀναλογεῖ.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Μακριὰ δὲν ὀδηγεῖ ἢ ἐντολὴ σου.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἄδεια;

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Μιά τρώγλη.

Γαβάθα για νερό, τὸ ξύλο ἀδούλευτο. Τσακμακόπετρες.

Κουρέλια πὸ στεγνώνουν στὸν ἀέρα κρεμασμένα

Μὲ μαῦρο αἷμα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἡ πληγὴ ἀκόμη, πάντα.

Μὲ τὴν παλιὰ ζημιὰ νὰ περπατήσῃ μακριὰ δὲ γίνεται.

Ψάχνει τροφή ἢ χόρτο τὸν πόνο νὰ καταλαγιάσῃ.

Κοίτα μὴ μᾶς ριχτεῖ, περισσότερο ἀπὸ μένα

Κανέναν ἄλλον δὲ θέλει αὐτὸς νὰ σκοτώσῃ.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Δικαιολογημένα. Σὺ ἤσουν τὸ σίδερο πὸ τὸν ἀπόκοψε.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Γίνε ἐσὺ τὸ δίχτυ, νὰ τὸν ξαναπιάσω.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Πλατιὲς θηλιὲς ἔχει ὁ λόγος σου. Ἡ ἀπαίτησή σου
ποιά;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Γιὰ τὴν ὑπόθεσή μας νὰ μὴ λογαριάσῃς τίποτε.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Δὲ ζῶ γιὰ νὰ συντηρῶ τὴ ζωὴ μου.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Κάτι ὅμως ποὺ ἴσως σοῦ εἶναι κι ἀπὸ τὴ ζωὴ
ἀκριβότερο.

Μὲ φλυαρίες τὸ τόξο πάρ' του ἀπ' τὸ χέρι, ἐμένα
Πίσω στὸ στόμα μου θὰ ἔστελνε τὶς λέξεις μὲ τὰ βέλη.
Χέρι ἐσὺ στὴ δυστυχία του δὲν ἔβαλες
Δὲν ἦταν τὸ πρόσωπό σου ποὺ εἶδε στὰ καράβια μας
Εὐκόλα ἐσὺ τὸν πιάνεις μὲ τὴ διγλωσσία
Εὐκόλα ἐμεῖς στὸ καράβι κουβαλᾶμε τὸν ἄοπλο.

Ἄρα
πρὸ τὸ πᾶν
ὁ ὄργος τῶν
φρονημάτων
τῶν ἑστίων

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Γιὰ βοηθὸς βρίσκομαι ἐδῶ, ὄχι γιὰ ψεύτης.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἐδῶ ὑπάρχει ἀνάγκη γιὰ βοηθὸ ποὺ λέει ψέματα.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Μπορεῖ ἡ ἀλήθεια νὰ καταφέρει περισσότερα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Σ' αὐτὸν ἐδῶ, ἡ δικιά μας, ὄχι.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Ἐνάντια σὲ δύο, τί μπορεῖ μ' ἓνα ποδάρι;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ὅσο ἔχει τὸ τόξο του, πάρα πολλά.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Ἄσε τὰ βέλη μας, τὸ βέλος του νὰ διασταυρώσουν.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ποιὸς τὸν νεκρὸ στρατηγὸ ἀκολουθεῖ στὴ μάχη;

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Τὸ βέλος πάνω στὴ χορδὴ μας ἴσως
Κρατήσῃ τὸ βέλος του στὴ φαρέτρα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἄξια περισσότερη κι ἀπ' τὴ ζωὴ του
Ἔχει γι' αὐτὸν ὁ θάνατός μας καὶ δὲν ὑπάρχει ζωὴ στὴ
Λῆμνο ποὺ νὰ μὴν τὴ χρειάζεται ὁ Πόλεμος στὴν Τροία.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ (πετάει τὸ δόρυ του)

Μὲ τὰ χέρια γυμνά θὰ τὸν σύρω στὸ καράβι.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ (πιάνει τὸ δόρυ)

Γενναῖος νά'σαι ὅπου θέλεις, ἐδῶ σὲ χρειάζομαι ξύπνιο
Καὶ λίγο μοῦ χρησιμεύει ἢ πονηριὰ τοῦ πεθαμένου.
Μάθε ἀπὸ μένα τοῦτο, πρὶν σοῦ τὸ μάθει τὸ βέλος.
Ἐσχάτος θά'ταν ὁ δρόμος σου, τρελέ, ἂν σ' ἄφηνα νὰ
περάσεις.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Τὸ δρόμο ἄφησέ μου κι ἐγὼ τὸ φόβο σου ἄφήνω.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἔνα ἀκόμη βῆμα ἂν κάνεις θὰ σέ καρφώσω

Μὲ τὸ δόρυ σου τὸ ἴδιο σέ τοῦτο τὸ νησί.

Κι ὁ Ἡρακλῆς σέ σένα δὲν θὰ φανερωθεῖ ὅπως

σ' ἐκεῖνον

Ποὺ ὁ ληστεμένος θεὸς τὸν πέταξε δεσμώτη στὰ βουνά

του

Τὰ πετεινὰ νὰ τοῦ κρατᾶνε ἀτέλειωτη συντροφιά.

Ἡ σάρκα σου δὲν εἶναι ἀπὸ κεῖνες ποὺ ξαναφυτρώνουν

Ἐσένα τσιμπολογώντας θὰ σ' ἀποφᾶνε τὰ ὄρνια στὴν

πέτρα.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Στὸν ἄοπλο δείχνεις νὰ ἔχεις μέγα θάρρος.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Σοῦ δείχνω τί ὁ ἄοπλος μπορεῖ.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Μὲ τὸ δικό μου δόρυ. Καὶ δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ

Ποὺ βλέπω τὸ ἔχει μου στὰ χέρια σου, εἶναι αὐτὰ

Ἐπιτήδεια στὴν κλεψιά καὶ μάλιστα σέ βάρος μου.

Δὲν δικαιῶσαι νὰ φέρεις ὅσα ἔφερε ὁ πατέρας μου

Τότε ποὺ γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιεῖ, εἶχε ἀκόμη χέρια

*• Νηστ.
διζυγίως
τα βεβα
Τὸν Ἀχιλλ.*

Τὸ περιβόητο ἀτσάλι, τὸ ὄλο σπαθιῆς δέρμα τοῦ ταύρου.
Δῶσ' μου καὶ πάλι ἀπὸ τὰ δόρατά μου ἓνα
Θὰ σοῦ δείξω ἐγὼ τί μπορῶ μὲ τὸ ἓνα δόρυ.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Δεῖξ' το μου σ' ἄλλο χρόνο καὶ σ' ἄλλο τόπο.
Τὸ δόρυ σου ἄλλωστε τὸ ἔχω κιόλας δεῖ νὰ κοκκινίζει
Καὶ δὲν ἀμφιβάλλω γιὰ τὴν τέχνη σου νὰ σφάζεις.
Ζωντανὸ σὲ χρειάζομαι, κι ἐσύ μὲ χρειάζεσαι ἀκόμη
ζωντανό.

Μὲ χίλια δόρατα εἶναι τὸ δόρυ μου προικισμένο
Ἐπὶ τῆς γέννησής τὴν τύχη, μὲ ἄλλα χίλια τὸ δικό σου
Καὶ χίλια δόρατα εἶναι μαζί του κερδισμένα
Ἡ χαμένα ἂν μοῦ ἀρνηθεῖς ὅσα ζητάω.
Νὰ γιατί σ' ἔσυρα ἐγὼ στὴν Τροία
Μακριὰ ἀπ' τὴ Σκύρο, πρὶν νὰ ἔχεις τὴ ζωὴ γευτεῖ
Μετὰ τὸν πρόωμο γιὰ μᾶς θάνατο τοῦ πατέρα σου
Ὅταν οἱ ἄνδρες τοῦ ἀρνοῦνταν νὰ βγοῦν στὴ μάχη
Μεθοκοπώντας μὲ τὸ κρασί του πάνω στὸ λόφο του
Μοιράζοντας τίς γυναῖκες του ἀναμεταξύ τους καθὼς
Καιρὸ εἶχαν στερηθεῖ τό' να καὶ τ' ἄλλο στίς σφαγὲς μέσα
γιὰ τὴ δική του δόξα καὶ γιὰ νὰ παίρνει περισσότερα
λάφυρα.

Ποιὸς φύτεψε γι' αὐτὸν τὸν Ἑκτορα στὸ δόρυ;
Σ' εἶχαμε ἀνάγκη γιὰ νὰ τοὺς τραβήξεις στὴ μάχη
Ὅπως αὐτὸν ἔχουμε τώρα ἀνάγκη γιὰ τοὺς ἄνδρες του.
Ὅχι τὸ μπράτσο σου, ἀδέξιο νὰ σφάζει

Οὔτε τὸ μπράτσο του, μοναχὸ του λίγο μᾶς χρησιμεύει
Γιατὶ πιὸ πρόθυμα ὁ ἄνδρας κυλιέται στὸ αἷμα του
Ὅταν ἡ μπότα ποὺ τὸν πατάει εἶν' ἀπὸ δέρμα τῆς
πατρίδας.

Δὲν ἀρματώθηκα τὴν κληρονομιά σου γιὰ τὴ δόξα μου
Ἄλλὰ στὸν ἀγώνα γιὰ τοῦ πατέρα σου τὸ λείψανο
Πεθαίνοντας γιὰ νεκρὸ, τὸ περισσότερο αἷμα
Τὸ ἔχυσαν οἱ ἄνδρες μου κι οἱ οὐλές ἔκαιγαν.
Κι ἄλλο δὲν καῖνε ἀφότου μὲ βλέπουν στολισμένο
Μὲ τὸ ἀτσάλι σου σ' ἀνταμοιβὴ γιὰ τὶς πληγές τους.
Ἄν χωρὶς αὐτὸν πατήσω τὸ πόδι στῆς ἡπείρου τῆ
στεριά

Οἱ ἄνδρες του στὸν πόλεμό μας θὰ γυρίσουν τὴν πλάτη
Λευκοὶ θὰ ξεπλυθοῦν οἱ Τρῶες μὲ τὸ αἷμα μας
Κι ἀπὸ τὴ σάρκα μας θὰ χορτάσουν τῆς χώρας τὰ ὄρνια.
Νὰ κλέβεις καὶ νὰ λές ψέματα, καθόλου δὲν τὰ
καταφέρνεις

Τὸ ξέρω. Ὅμως γλυκιὰ εἶναι, γιὰ τοῦ Ἀχιλλέα, ἡ νίκη.
Γι' αὐτὸ ὅσο κρατάει μιὰ μέρα, πιὸ πολὺ δὲν
θὰ χρειαστεῖ,

Μαύρισε τὴ γλῶσσα σου, ὕστερα ὅπως ἐσὺ τὸ θέλεις
Πέρασε μὲς στὴν ἀρετὴ τὶς μέρες σου, ὅσο αὐτὲς
κρατήσουν.

Ὅλους τὸ μαῦρο σκοτάδι θὰ μᾶς φάει, ἂν ἀρνηθεῖς.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Στὸ σάπιο ἔδαφος καλὸ δὲ φυτρώνει.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἄλλο τὸ ἔδαφος κι ἄλλο τὸ δέντρο.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Γιὰ τίς ρίζες του ρωτάει τὸ δέντρο, ἢ καταιγίδα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Τὸ δάσος δὲν τὸ ρωτάει.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Αὐτὸ τὸ τρώει ἢ φωτιά.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἡ ἢ πλημμύρα ξεσκάβοντας τὸ ἔδαφος γύρω.
Μὲ τὸ τρίτο πεθαίνει τὸ δεύτερο, ἔρχεται κάτι καὶ φεύγει
Καὶ τὰ παρακάτω θὰ τὰ ποῦμε στῆς Τροίας τὰ ἐρείπια.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Θά'θελα νὰ μὴν εἶχα γιὰ σένα αὐτὶ μήτε καὶ γλώσσα.
Πές μου τὰ ψέματα ποὺ πρέπει νὰ πῶ.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Τὸ δόρυ σου. Σὲ ὅλα δὲν θὰ χρειαστεῖ νὰ πεῖς ψέματα.
Νά'σαι αὐτὸς ποῦ εἶσαι. Γιὸς τοῦ Ἀχιλλέα, πρώτου στὸ
σπαθὶ

Μπροστὰ στὴν Τροία, μέχρι ποὺ τοῦ φύτεψε τὸ βέλος
Στὴ θαρραλέα σάρκα του ὁ γυναικοκλέφτης, ὁ Πάρις.

Ψέματα νὰ πείς ὕστερα: στή χώρα σου γυρίζεις, κάργα
Τὰ πανιά σου μὲ μίσος γιὰ μᾶς, κυρίως γιὰ μένα.
Στὴν Τροία σὲ καλέσαμε νὰ δοξαστεῖς
Ὅταν ἡ στάχτη τοῦ πατέρα σου δὲν ἦταν ἀκόμη κρύα
Γιατὶ ἡ πολύχρονη πολιορκία σκόνταφτε
Ἐπ' τῶν ἀνδρῶν του τὸ πολὺ βαρὺ πένθος.
Ἦρθες καὶ ντροπιάστηκες: τὴν κληρονομιά σου
Τοῦ πολυδάκρυτου Ἀχιλλέα, ἀσπίδα, σπαθί, δόρυ
Σ' τὰ ἀρνηθήκαμε, ἂν καὶ δικαίως τὰ ἀπαιτοῦσες.
Ἦμουν ἐγὼ ποὺ σ' εἶχα καταφέρει, ψευτιὲς λέγοντας
Εἶμαι ἐγὼ ποὺ σοῦ ἔκλεψα τὴν κληρονομιά, τὰ ὄπλα.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Ἐπ' αὐτοῦ, ἂν θές νὰ ξαναδεῖς τὴν Τροία, σῶπα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Χαράκωσε τὸ μπράτσο σου ἂν πλαντάζεις γιὰ αἷμα
Ποὺ ἤπιες ἀπ' τὰ βυζιά τῆς μάνας σου,
Ἄλλιῶς, τρελέ, στή συμμαχία μας πίσω σὲ φέρνω
Χτυπώντας σε μὲ τὸ κοντάρι ἀπ' τοῦ πατέρα σου
τὸ δόρυ.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Τὸ μίσος μου στὸν ἐχθρὸ ἀνήκει, ἔτσι ἀπαιτεῖ
τὸ καθῆκον
Ὅσπου νὰ πάψει νὰ ὑπάρχει Τροία. Τότε, γιὰ τὸ δίκιο
μου

Σὲ ἄλλο αἷμα τὸ δόρυ θὰ βυθίσω. Μὴ χάνεις τὸ χρόνο
σου

Μὲ λέξεις πὺ πρὶν τὴν ὥρα τὸ αἷμα μοῦ ἀνεβάζουν στὸ
κεφάλι.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Κάνε οἰκονομία τώρα στὴ χολή, γιὰ τὴν ἀποστολή σου.
Τὸ ὄνομά μου κύλησε στὸ βοῦρκο ὅσο σοῦ κάνει κέφι
Δὲν μὲ προσβάλλει αὐτὸ πὺ στὴν ὑπόθεσή μας
σὲ βοηθάει,

Τὸ μάτι του θολώνεις μὲ τὴν ἀπόπειρά σου
Ἄδολα τὸ βέλος, τὸ θανάσιμο, αὐτὸς δίνει
Στὸ χέρι σου, ἂν τὸν κάνεις νὰ πιστέψει ὅτι αὐτὸ ζητάει
Τόσο ἄπληστα τὸ αἷμα μου ὅσο καὶ τὸ δικό του.
Καὶ μιὰ πὺ σ' αὐτὸ δὲν χρειάζεται ψέμα
Βοηθὸ σὲ διάλεξα γιὰ τοῦτο τὸ σχέδιό μου
Γιατὶ μὲ τὴν ἀλήθεια θὰ πεῖς τὸ ψέμα ἀξιόπιστα
Κι εἶν' ὁ ἐχθρὸς πὺ ρίχνει γιὰ μένα τὸν ἐχθρὸ
στὸ δίχτυ.

Ἄπὸ ντροπὴ σὰν κοκκινίζεις, θὰ πιστέψει ὅτι εἶν' ἀπὸ
ὀργή

Ἴσως νὰ εἶναι ἔτσι κι ἐσὺ ὁ ἴδιος νὰ μὴν ξέρεις
Ἄπὸ τί πιὸ γρήγορα γίνεσαι κόκκινος στοὺς κροτάφους
Ἄπὸ ντροπὴ πὺ ψεύδεσαι ἢ ἀπὸ ὀργή πὺ δὲν ψεύδεσαι
Καὶ θὰ φανεῖ ἡ ἀλήθεια σου σ' αὐτὸν πιὸ ἀξιόπιστη
Ὅσο τὸ ψέμα πιὸ βαθύχρωμο βάψει τὸ πρόσωπό σου.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Γίνε ἐσύ, στὴν ὑπόθεση, μοναδικὸς βοηθὸς τοῦ ἑαυτοῦ
σου.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Σὲ τούτῃ τῇ δοσοληψίᾳ δὲν εἶσαι ὁ πρῶτος ποὺ κάνει
Αὐτὸ ποὺ δὲν θέλει. Ἐμεῖς ἤμασταν πρὶν ἀπὸ σένα.
Ὁ πατέρας σου ποὺ σερνόταν μὲ φουστάνια γυναικεῖα
Ἦμουν ἄγὼ αὐτὸς ποὺ τοῦ τὰ ἔβγαλε μὲ τὴ μάσκα
Ἐμπορα ποὺ μηχανές γιὰ ὕφανση καὶ φονικὰ πουλοῦσε.
Ἐκθέτω καὶ τὰ δυὸ μπροστὰ στὶς γυναῖκες
Στὸ παλάτι, ἀπ' αὐτὲς ἢ μιὰ ἦταν ἄνδρας,
Τὸ βλέμμα δὲν τὸν ξεχώριζε, τὸν ξεχώρισε ὅμως
Ἀπὸ τὸ φόβο τῶν ἐργαλείων καὶ τῶν ὀπλῶν τῇ λαχτάρα.
Ἐμένα τὸν ἴδιο, ἔτσι, μὲ τύλιξαν πρὶν οἱ ἡγεμόνες
Στὸν πόλεμό τους: ὅταν ἔπαιζα τὸν τρελὸ
Ἄλατι σπέρνοντας στὶς ἀύλακιές, πίσω ἀπ' τ' ἀλέτρι
Τὰ βόδια στὸ ζυγὸ καλοῦσα στρατηγούς μου
Καὶ παρίστανά ὅτι τοὺς γνωστοὺς δὲν γνώριζα
Αὐτοὶ ἀρπάξαν ἀπ' τῆς γυναίκας μου τὸ βυζὶ
Τὸν γιὸ καὶ μοῦ τὸν πέταξαν μπροστὰ στ' ἀλέτρι
Μόλις ποὺ συγκράτησα τὸ ὄχημα, δυὸ φορές τέσσερις
ὄπλεις
Ποὺ δύσκολα τὸ κρατᾷς σὰν μπεῖ σὲ κίνηση
Νὰ μὴ μοῦ κάνει τὸ πολῦτιμο αἷμα λίπασμα τῆς γῆς
Ποὺ τὴν κατέστρεφα μὲ τὸ ἄλατι γιὰ νὰ κρατηθῶ
μακριά.

Ἐποδείχτηκε τότε πῶς εἶχα σώας τὰς φρένας
Καὶ δρόμος ἄλλος δὲν ὑπῆρχε ν' ἀποφύγω τὸ καθῆκον.
Ἄρκετά, γι' αὐτό. Ἐσὺ πῶς μὲ θέλεις; Στὰ γόνατα;

Γονατίζει.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Τρώας ἂν ἤμουνα, θὰ ἦταν τὸ καθῆκον μου γλυκό.
Συνηθισμένο νὰ φιλάει τὴ σκόνη εἶν' τὸ γόνατό σου
Ὁ πατέρας μου σ' εἶδε ἔτσι κι εἶδε τοὺς στρατηγούς
Νὰ στέκονται ἐνώπιόν του μὲ τὰ ποδάρια τόσο
κοντεμένα

Ὅταν τὸν πόλεμό σας καθυστεροῦσε ἡ μακρὰ ὀργή του
Γιατὶ μετὰ τὴν πρώτη μάχη του, ἐσεῖς τὴ νίκη του
Φορέσατε στολίδι καὶ τοῦ μειώσατε τὴ δόξα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Πιὸ πολὺ τὸν πρόσβαλε πού μοιραστήκαμε τὴ λεία του
Καὶ πιὸ ἔξυπνος ἦταν ἀπὸ τὸν γιὸ ὁ πατέρας σου
Ἦξερε καλὰ πῶς ἐμεῖς, τὸ βλέμμα στὴ σκόνη
Τὶς πέτρες μετρούσαμε, τὸ θάνατό μας ἐξαιτίας του
Ἄν ἀφηνόταν στὴν ὀργή καὶ τὸ σπαθί του ἄφηνε
στ' ἀγιάζι.

Γιὰ τὴ ζωὴ σου εἶναι πού πέφτω στὰ γόνατα.

Σηκώνεται.

Τὸ ψάρι σου ἔρχεται, δίχτυ. Ἄνισο τὸ βῆμα του
Ἄκόμη, πάντα.

Μὴν κοιτᾶς πρὸς τὰ δῶ. Ἄν σὲ δεῖ μὲ μένα, πέθανες
Πρὶν προλάβεις νὰ σβήσεις τὴ δίψα γιὰ τὸ αἷμα μου.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Περισσότερο μὲ ζῶο παρὰ μ' ἄνθρωπο μοιάζει
Σύννεφο μαῦρο ἀπὸ πάνω του τὰ ὄρνια.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ὅσο δικό του εἶναι, νὰ φοβᾶσαι τὸ τόξο του.
Μέχρι νὰ μᾶς ἀκολουθήσει, δεμένος ἢ ἐλεύθερος
Στὴν Τροία ὅπου ὁ Ἄσκληπιὸς τὸ πόδι θὰ τοῦ
γιατρέψει
Γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσει στὴ μεγαλύτερη πληγὴ
Ἄπ' ὅπου, τόσο πιά καιρό, τρέχει τὸ αἷμα δυὸ λαῶν
Ὁ βρομερός, ἐμᾶς νὰ βγοῦμε ἀπ' τῆς μάχης τὴ βρόμα,
Τὴν ἀθλιότητά του νὰ φοβᾶσαι πιὸ πολὺ κι ἀπ' τὸ τόξο
του.

Μόνο τυφλὸς γιὰ τὴν πληγὴ του, τὴ γιατρέυεις
Μόνο κουφὸς στὸν ὄδυρμό του, τὸν καταπραΰνεις.
Τὸ πᾶν τώρα στὸ χέρι σου καὶ μόνο ἐπαφίεται
Γιατὶ ἐγὼ ἄλλο δὲν ἔχω παρὰ νὰ προσευχηθῶ
Στὸν πονηρὸ Ἑρμῆ νὰ σοῦ δώσει πονηριά
Λίγο περισσότερη, στὴν Ἀθηνᾶ κι αὐτὴ νὰ σὲ βοηθήσει
Νὰ νικήσεις, θεὰ ποὺ ἔσκισε τὸ κεφάλι ὁ θεὸς γιὰ νὰ
βγεῖ.

Ἔξοδος. Εἴσοδος Φιλοκτήτη.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ζωντανὸ κάτι στὸ νεκρὸ γιαλὸ μου.

Πράγμα πὸ περπατᾷ ὄρθιο ὅπως ἐγὼ κάποτε

Σὲ κάποιον ἄλλο ἔδαφος μὲ δυὸ ὑγιῆ ποδάρια.

Ποιὸς εἶσαι, δίποδο; ἄνθρωπος, ζῶο ἢ Ἕλληνας;

Κι ἂν εἶσαι αὐτό, παύεις νὰ εἶσαι.

Ὁ Νεοπτόλεμος φεύγει τρέχοντας.

Καὶ χίλια πόδια νὰ ἔχες γιὰ τὴ φυγὴ

Τὸ βέλος μου τρέχει γρηγορότερα.

Ὁ Νεοπτόλεμος στέκεται.

Πέτα τὸ σίδερο.

Ὁ Νεοπτόλεμος τὸ πετάει.

Σὲ τί γλῶσσα, σκύλε, ἔμαθες τὰ ψέματα

Ἄνθρωπε, ποιὰ σκύλα σὲ πέταξε στὸν κόσμον

Ποιὸς καλὸς ἢ κακὸς ἄνεμος ἔριξε τὸ καράβι σου

Στὸν πέτρινο γιαλὸ μου πὸ τὰ καράβια ἀποφεύγουν

Ἄπὸ τότε πὸ γιὰ νὰ δῶ κοντὰ καράβι τὴ θάλασσα

ξεψαχνίζω

Μὲ μάτια νὰ γερνᾷνε πάντα χωρὶς τύχη

Μοναχὸς στὸ βράχο μου ἐπάνω μὲ τὰ ὄρνια μου

Σύννεφο φτερωτὸ ἀνάμεσα σὲ μάτι κι οὐρανὸ

Πὸ περιμένει ὑπομονετικὰ τὴ σάρκα μου νὰ φθαρεῖ

Ἥ ψάχνει γιὰ ὅ,τι περίσσεψε ἀπὸ καράβι

Ἐπιπλέοντας νὰ κρατηθῶ ἔξω ἀπ' τὴν κοιλιὰ

Τῶν ψαριῶν, ἐγὼ ἢ ὅ,τι περίσσεψε ἀπὸ μένα.

Ροῦχο Ἑλληνα φορᾶς, πού ἐγὼ τὸ φόρεσα.
Κάτω ἀπ' τὸ ροῦχο τοῦ Ἑλληνα, Ἑλληνας θά 'ναι.
Ἦ μήπως καὶ καθάρισες κάποιον Ἑλληνα, φίλε;
Γιατὶ φίλο σὲ ὀνομάζω, ἂν ἀπ' τὸ χέρι σου
Πέθανε Ἑλληνας καὶ γιὰ τὸ λόγο πού 'χες, δὲν ρωτάω
Ἑλληνας ἦταν αὐτός, λόγος ἄλλος δὲ χρειάζεται.
Ἄν ἐμένα τὸν ἴδιο μὲ στείλεις νὰ κατοικήσω στὶς σκιές
Εἶμαι Ἑλληνας, δὲ χρειάζεται ἄλλος λόγος.
Κι ἐγὼ ὁ ἴδιος θά 'μαι αὐτός πού θάνατο θά δώσει
Ἄν εἶσαι αὐτὸ πού δείχνει τὸ ροῦχο σου: Ἑλληνας.
Γιατὶ Ἑλληνες μὲ πετάξαν πάνω στὴν πέτρα, σ' ἀλάτι
Ἐμένα τόσο πληγωμένο στὴν ὑπηρεσία τους
Κι ὄχι πλέον ἱκανὸ γιὰ ὑπηρεσία μὲ τέτοια πληγή
Κι αὐτὸ οἱ Ἑλληνες τὸ κοίταζαν κι οὔτε πού κίνησαν τὸ
χέρι.

Νὰ τί ἀπόμεινε ἀπ' τὸ ροῦχο στὸ κλίμα τῆς ἐξορίας
Μὲ τὰ μάτια σου βλέπεις τί ἀπ' τὸν Ἑλληνα ἀπέμεινε
Ἐνα πτώμα πού τρέφεται ἀπὸ τὸν τάφο του.
Ὁ τάφος μου ἔχει χῶρο γιὰ παραπάνω ἀπὸ τὸ πτώμα μου
Πρὶν νὰ σὲ καταλάβω ἀπὸ τὸν τελευταῖο σου ἦχο
Ὅταν τὸ βέλος μου θά σὲ ρωτάει, εἶσαι Ἑλληνας;
Ἦ σιωπὴ σου λέει, εἶσαι καὶ τὸ τόξο τεντώνει.
Πέθανε λοιπὸν καὶ τάισε τὰ ὄρνια, τὴν τροφή μου,
Μιὰ πρόγευση στὰ ράμφη ἀπὸ τὴ σάρκα μου.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Μὲ τραχιὰ γλώσσα μιλάς στὸν καλεσμένο

Σὲ τραχὺ γεῦμα μὲ τεντωμένο τόξο καλεῖς
Τὸν πεινασμένο μετὰ ἀπὸ μακρὸ θαλασσινὸ ταξίδι.
Στενὸ κρεβάτι γιὰ φιλοξενία εἶν' ἡ κοιλιὰ τῶν ὄρνιων.
Ἄν ἤξερα πῶς ἐδῶ μὲ τόξα τὸν καλεσμένο
Περιποιοῦνται καὶ τὰ πουλιὰ μὲ τὴ σάρκα του
Θὰ γύριζα ἀπαρατήρητος ἀπὸ ἕναν τέτοιο ξενοδόχο
Τὴν πλώρη στὴν ἀρμυρὴ θάλασσα, περισσότερο
φιλόξενη.
Τὸ νησί σου θὰ ἄφηνά σε σένα, ἐσένα στὸ νησί σου.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ἦχος, ποῦ μοῦ 'ταν ἀγαπητός. Γλῶσσα, πολὺ καιρὸ
στερημένη.
Μ' αὐτὴν ἔβγαλα τὴν πρώτη λέξη ἀπ' τὸ στόμα μου
Μ' αὐτὴν τοὺς χίλιους μου κωπηλάτες παρότρυνα
Τὰ χίλια δόρατα στὴ μάχη ὀδηγοῦσα.
Μισητὴ τόσο πολὺ καιρὸ ὅσο καὶ στερημένη. Κι ἀκόμη
πιὸ πολὺ.
Γιὰ καιρὸ τὴν ἄκουγα μόνο ἀπὸ τὸ στόμα μου
Ὅταν ὁ πόνος μοῦ ξερίζωνε μέσ' ἀπ' τὰ δόντια τὴν
κραυγὴ.
Μ' ἀπάθεια οἱ βράχοι πίσω τὸν ἔστελναν
Μὲ τὴ φωνή μου πολλαπλή, στ' αὐτί μου.
Τ' αὐτί μου ποθεῖ μιὰν ἄλλη φωνή.
Ζῆσε λοιπόν, γιατί ἔχεις μιὰ φωνή
Μίλα, Ἕλληνα. Μίλα γιὰ μένα τὰ χειρότερα, μίλα
Γιὰ τοὺς ἐχθρούς μου καλά. Ὅ,τι θέλεις.

Πές ψέματα, Ἕλληνα. Πάρα πολὺ καιρὸ δὲν ἔχω
ἀκούσει ψέμα.
Ποῦ εἶν' ἀραγμένο τὸ καράβι σου; Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;
Γιὰ ποῦ;
Μὲ ποιάν ἀποστολή; Ἔχεις ἀποστολή;
Ξέρεις τί στέκει μπρὸς σου, ξένο ἀπέναντι στὸν ἑαυτὸ
του
Σ' ἓνα ποδάρι πάνω, τ' ἄλλο ὀλόκληρο σάπιο κρέας;
Στοὺς ἐχθροὺς μου ἀνάμεσα, δὲν σ' εἶδα
Καὶ βέβαια ἀμούστακος ἐσὺ δὲν κουβαλᾷς τὰ ὄπλα
Τόσο καιρὸ ὅσο κουβαλάω ἐγὼ τὸ μαῦρο πόδι.
Ὅμως τὸ ξέρω, οἱ γλῶσσοι τοὺς εἶναι ἐπιτήδειες
Τόσο πού καὶ τῆ σκιά τῆς σκιάς μου νὰ μαυρίζουν
Ἀκόμη κι ἐκείνη τῶν ἀγέννητων καὶ τῶν πεθαμένων.
Λέγε, τί ψέματα σοῦ ἀνέθεσαν
Σὲ τί ἔγκλημα τὸ χέρι σου δανείζεις;
Ἄν οἱ φονιάδες μου βρίσκουν πάρα πολὺ τὸ χρόνο μου
Μήπως ἐσὺ σὰν αἰμοβόρο σκυλὶ πίσω ἀπὸ τὸ κόκκινο
χνάρι
Ἔρχεσαι τὸ πολυχτυπημένο ἀγρίμι νὰ ξεκάνεις
Πρὶν αὐτὸ νὰ ξεσκίσει τὸ λαρύγγι τῶν σκυλιῶν τοὺς;
Πνοὴ γιὰ τὴν ἀλήθεια θέλω νὰ σ' ἀφήσω.
Κατὰ τρεῖς λέξεις ἄς μακρύνει ἡ ζωὴ σου. Πές τες.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Ξένος μοῦ εἶσαι, ἢ δυστυχία σου ἄγνωστη.
Ἄθῳο στὰ ὄρνια θὰ μ' ἔδινε τὸ βέλος σου.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Σώπα, Ἕλληνα, πρὶν τῆ φωνή σου ξεριζώσω.
Μπορεῖ καὶ νὰ μὴν ξέρεις ποῦ σὲ παρέσυρε ἡ τρικυμία.
Γνωρίζοντας τὸ νησί καὶ μένα καλὰ μὲ γνωρίζεις.
Μὲ μιὰ πνοὴ τὰ ὀνόματά μας μαζὶ τὰ λένε
Καὶ κάθε λιθάρι ἔχει πνοὴ νὰ τὰ φωνάζει.
Ἀπόλυτος κυρίαρχός του εἶμαι καὶ σκλάβος του
Ἀλυσοδεμένος σ' αὐτὸ μὲ τὴν ἄρρηκτη
Ἀλυσίδα τῆς ἀλμύρας ποῦ γαλάζια μᾶς περιζώνει
Ἐμένα, τὸν Φιλοκτῆτη καὶ τὴ Λῆμνο, τὸ νησί μου.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Γιὰ τὴ Λῆμνο ἔχω ἀκούσει νὰ λένε, γιὰ σένα ποτέ.
Καὶ τὸ ψέμα δὲν συνηθίζεται στὴ Σκύρο.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ὅμως μπορεῖ ἓνας τῶν κοπαδιῶν κλέφτης καὶ ψεύτης
Ἀπ' τὴν Ἰθάκη, ποῦ τοῦ πατέρα σου ἔκλεψε τὰ ζωντανὰ
Ἀφοῦ τὴ μάνα σου φίλεψε σὲ φιλόξενο κρεβάτι
Νὰ πλήρωσε μὲ τὸ σπέρμα του τὴν κλοπή.
Κι ἀπὸ τὸ σπόρο τοῦ ψεύτη φύτρωσε ἓνας ψεύτης
Ἀκόμη καὶ στὴ Σκύρο: ἐσύ. Κάτω τὸ χέρι ἀπὸ τὸ δόρυ.
Γίνε αὐτὸς ποῦ εἶσαι, ψεύτης, φονιάς, κλέφτης
Ἐχεις ἓνα καράβι, τίποτε ἄλλο δὲ χρειάζομαι ἀπὸ σένα
Καὶ μιὰ θέση στὸν πάγκο τῶν κωπηλατῶν σου
Ἡ ἀπὸ κάτω. Ἐχεις ἀκόμη ἓνα καράβι;
Πάρε μου τὴν ξένη χώρα ἀπὸ τὰ πόδια, Ἕλληνα

Πάρε μου τὶς σκιᾶς τῶν ὄρνιων μου ἀπὸ τὰ μάτια.
Ἴη μήπως ἔχει τσακίσει ἢ τρικυμία τὸ καράβι σου
Καὶ πρέπει νὰ μοιράζομαι μὲ σένα τὰ πετούμενά μου
Καὶ νὰ ἐξαντλεῖται γιὰ μᾶς τὸ γεῦμα
Ἐπὶ διπλῆ πείνα, πρὶν ἔρθει ἡ ὥρα τοῦ τάφου
Κι ἄταφοι νὰ σαπίζουμε κάτω ἀπὸ τὸν ἴδιο ἥλιο.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Τοῦ Ἀχιλλέα ὁ γιὸς εἶμαι, ὁ Νεοπτόλεμος.
Μ' ἀποστολὴ ἀπὸ τὴ βαριά προσβεβλημένη τιμὴ μου
Σπίτι, στὴ Σκύρο πάω γυρίζοντας τὴν πλάτη στὴν Τροία.
Φύλαξε τὸ βέλος σου γιὰ τὸν ἐχθρό μου, ὁ ἐχθρός σου
εἶναι
Ἐπὶ τὴν Ἰθάκη ὅπου τὰ σκυλιὰ στέφουνε βασιλιάδες.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Καλωσόρισες στὴν τρέλα, γιὰ τοῦ Ἀχιλλέα.
Παρέσχες στοὺς Ἕλληνας ὑπηρεσία;
Εἶναι δίκαιοι, σὲ τιμωροῦν γι' αὐτό.
Τόσο τρελὸς μπορεῖ νὰ εἶναι μόνο ὁ Ἕλληνας
Γιὰ νὰ δίνει χέρι, Ἕλληνα εὐεργετώντας.
Μίλα μου γι' ἄλλα, πές μου πόσος εἶναι ὁ χρόνος μου
Πόσο κράτησε ὁ πόλεμος γύρω ἀπ' τὴν πόλη τοῦ
Πριάμου,
Ποιὸν ἀπ' τοὺς προσφιλεῖς ἢ τοὺς μισητοὺς σκεπάζει ὁ
σωρός.
Γιατὶ ἐγὼ ἔφυγα μὲ τὸν πρῶτο στόλο

Κι ἠττήθηκα πρὶν ἀπ' τὴν πρώτη μάχη, ἐκεῖ
Ἐκεῖ ὅπου κανένα δέντρο δὲ μὲ βοηθοῦσε τὰ χρόνια νὰ
μετράω

Ὅπου ὁ ἥλιος μονάχα τὸν ἴδιο πάντα κύκλο κάνει
Μὲ ἴδια πάντα ἀλλαγὴ, τὸν δικό της κύκλο ἢ σελήνη
Ἀνάμεσα στὴν τροχιά τῶν ἀπόμακρων ἄστρον
Ἀμετακίνητων γιὰ τὸ μάτι πάνω στὴ μαύρη ὁδὸ.
Μετὰ ἀπὸ χίλιες φορές, κουράστηκα νὰ μετράω
Τὶς ἀνατολὲς καὶ τὰ βασιλέματα. Πές μου, πόσο καιρὸ
Ἦμωνα ὁ ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ μου στὸν πόλεμό μου.
Στὶς ἐπιθέσεις ἐναντίον μου, εἶχε αὐτὸς ὅπλα
φοβερότερα

Ἀπ' ὅσα εἶχαν γιὰ σᾶς τῆς Τροίας οἱ σιδηρόφρακτοι
ἄνδρες.

Καὶ τὸ φοβερότερο γιὰ μένα δὲν ἦταν ὁ πόνος
Ποῦ ἔκανε τὸ ἄρρωστο πόδι νὰ μὲ ρίχνει στὴ σκόνῃ.
Ὁ τρόμος μου ἦταν: ὁ ἐχθρὸς μου ποῦ δὲν ἔχει πρόσωπο.
Ἄν μπορούσα μὲ τὰ μάτια μου νὰ δῶ τὸν ἑαυτό μου
Μὲ βέλη νὰ καρφώσω στὸν ἥλιο τὸν ἄνεμο
Ποῦ μὲ κύματα μοῦ λεκιάζει τὴ θάλασσα, τὸν
καθρέφτη.

Μέσα στὸ μάτι τῶν ὄρνιων ἴσως νὰ μὲ ἔβλεπα
Ὅμως κοντά μου ἀρκετὰ τὰ φέρνει μονάχα τὸ βέλος
Ποῦ ταυτόχρονα κάνει τυφλὸ τὸ βλέμμα τους γιὰ τὸ
δικό μου.

Πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατο δὲν θὰ μπορούσα νὰ δῶ τὸ
πρόσωπό μου

Κι ὄχι περισσότερο ἀπ' ὅσο κρατάει ἓνα βλέφαρο.
Γιὰ τὴ στιγμὴ αὐτὴ εὐχαρίστως θὰ πέθαινα
Εὐχαρίστως, γιὰ νὰ βλέπω ἀργὰ τὸν ἑαυτό μου, τὸν
ἀργὸ θάνατο.
Θὰ ἤμouνα λοιπὸν ὁ τελευταῖος πού με εἶδε
Πρὶν ἐξαφανιστῶ μέσα στὴν πείνα τῶν καλεσμένων μου.
Τ' ἀπομεινάρι, κόκαλα χωρὶς ἰδιαίτερες ἀξιώσεις
Στὸ εὐμετάβλητο κλίμα γίνεται ἐλαφρότερο, σκόνη.
Ἐλαφριά πολὺ, ὁ ἄνεμος γύρω τὴ σκορπάει, καὶ τίποτε
δὲ μένει.
Ἔχεις δυὸ μάτια, δεῖξε μου τὸ πρόσωπό μου.
Μοῦ παίρνεις τὸ πρόσωπό μου με τὰ μάτια σου.
Πάρε μακριὰ τὰ μάτια σου, ψέματα λένε, Ἕλληνα.
Πάρε μακριὰ τὰ μάτια σου, πρὶν τὴν εἰκόνα μου
Σοῦ ξεσκάψω ἀπὸ τὰ μάτια σου με τὰ νύχια μου.
Ἡ μήπως τὸ βλέμμα μου ψεύδεται κι ὁ ἴδιος δὲν εἶμαι
Παρὰ μόνο μνήμη δική μου μ' ἐμένα παρελθόντα.
Κρατᾷς τὴν ἀναπνοή σου ὅταν με πλησιάζεις.
Γι' αὐτὸ καὶ τὸ ξέρω: ἡ βρόμα μου εἶναι πραγματικὴ.
Πές μου τοὺς νεκροὺς καὶ πές μου πόσος ὁ καιρὸς
Ἀπὸ τότε πού, μέσα στὸν πυρετὸ ἀπὸ τὴν πληγὴ,
Ἐβλεπα τὸν στόλο νὰ χάνεται ἀσυγκράτητος,
Μὲ βουητὸ πού ὅλο κι ἀπομακρυνόταν,
Ὁ ἴδιος ἐγὼ ὄχι πιά ὁρατὸς με κραυγὴ κιόλας μὴ
ἀκουστὴ
Στ' αὐτὴ κιόλας τὸ ἄλλο βουητό, πέρασμα
Ἀπὸ διπλὲς φτεροῦγες, πού ὀργώνουν τὸν ἄνεμο,

Μὲ αὐλακιῆς ἀόρατες τὸ ἀδιάλειπτο γαλάζιο.
Μὴ βιάζεσαι ν' ἀπαντήσεις. Καὶ δέκα, κι ἑκατὸ
Νά' ναι τὰ χρόνια, κανεὶς θεὸς δὲν τὰ μετακινάει,
Κανένα δάκρυ δὲν κάνει τῆ σκόνη πάλι σάρκα.
Ἔτσι κι ἀλλιῶς σάρκα καμιὰ δὲν μοῦ εἶναι τόσο ἀγαπητή.
Τὸ μάτι μου ἔχει νερὸ μόνο γιὰ ἓνα πτῶμα
Μιὰ σάρκα ζεῖ μὲ τρία κεφάλια κι ἕξι γλῶσσες
Νεκρὴ δὲ θὰ μ' εὐχαριστοῦσε νὰ τῆ βλέπω, ἀκόμη
          λιγότερο
ἂν τὸ σίδηρο ἦτανε τυχαῖο, γιατί νεκρὴ δὲν μπορῶ
ὁ ἴδιος ἐγὼ γιὰ μιὰ φορὰ ἀκόμη νὰ τῆ σκοτώσω
κι οὔτε γιὰ δυὸ φορές κι οὔτε χίλιες κι οὔτε
ὅσο κρατάει ἡ ζωὴ της κι ὅσο ἡ ζωὴ μου.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Ἡ πόλη δὲν ἔχει ἀλωθεῖ, δέκα χρόνια κρατάει ὁ πόλεμος
Οἱ στρατηγοὶ ζοῦν, ὁ μισητὸς σὲ σένα καὶ μένα,
Ὁ ἐχθρὸς μου καὶ δικός σου, ὁ Ἴθακήσιος, ζεῖ
Νεκρὸς εἶν' ὁ Ἀχιλλέας ἀπ' τοῦ Πάρη τὸ βέλος, νεκρὸς
Αὐτὸς ποὺ τὸν νεκρὸ μετέφερε ἔξω ἀπὸ τῆ μάχη,
          ὁ Αἴας
Ἄπὸ τὰ ἴδια του τὰ χέρια αὐτός, μὲ τὸ δικό του τὸ
          σπαθί.
Οἱ στρατηγοὶ ὄρισαν ἓνα ἔπαθλο γιὰ ὅποιον θὰ διέσωζε
τὸν πεσόντα: τὴν πανοπλία του
Ἄσπίδα, σπαθὶ καὶ δόρυ, τὴν περιουσία μου καὶ κληρο-
          νομιά

Μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ πόλεμος ποὺ ἀπέμεινε θ' ἀνοίγε
Στὸ τεῖχος τὴν τρύπα ποὺ καιρὸ εἶχαν προσπαθήσει
Κι ἔτσι ὁ νεκρὸς ἀκόμη θὰ τοὺς βοηθοῦσε νὰ νικήσουν.
Ἐκεῖνος μὲ τὶς γυναῖκες γύρω ποὺ χήρεψαν ἀπ' τὸ
σπαθὶ του,

Νὰ κρώζουν πεσμένες πάνω του, στ' ἀκρότατο βάθρο
Τοῦ τείχους, στόχος γιὰ πέτρα καὶ σάλιο, κείτεται.
Ὁ Αἴας τὸν σήκωσε, μὲ πληγὲς τὸ ἔπαθλο πλήρωσε
Ὅμως ὁ Ὀδυσσεάς, ὁ Ἴθακήσιος, ἔδρεψε
Μὲ ἀβλαφτο χέρι τὸν καρπὸ ἀπὸ τὶς ξένες πληγὲς
Οἱ στρατηγοὶ τοῦ ἄφησαν κάτι ὄχι δικό τους
Οὔτε καὶ δικό του, γιὰ τὰ βυζιὰ μιᾶς σκλάβας.
Ὅταν ὁ ἐξαπατημένος τὴν ἀπάτη ξεφώνισε
Τὰ χέρια, ἀκόμη ἄδεια, καὶ τὸ κόκκινο τίμημα
Μπροστὰ στὶς σκηνὲς τῶν ἀπατεώνων ἐξέθεσε,
Τὸ χλευασμὸ ἔφερε πίσω στὴ σκηνή του, ὁ ληστής
Μὲ γλῶσσα ροδάνι τὸ δίκιο του καταχράστηκε.
Ὁ Αἴας, θέλοντας τὴν ὀργή του νὰ σβήσει, ἤπιε κρασί
Καὶ στὰ κοπάδια ρίχτηκε, ἀπ' τὸ κρασί τυφλωμένος
Νύχτα χτυποῦσε, ἔκοβε κεφάλια, τὰ ζῶα ἔσφαζε ἀπὸ τὸ
πλιάτσικο.

Στὴ φαντασία μέσα, ἔσφαζε ἐκεῖνον καὶ τοὺς ἡγεμόνες.
Τὸ πρῶτ' εἶδε τὸν ἑαυτό του μὲ τὰ μάτια τους
Φτιασιδωμένον μὲ τὸ αἷμα τῶν ζώων, στὰ χέρια κρέατα
Καὶ τὴ δίψα ἀκόμη ἄσβεστη γιὰ τὸ ἄλλο αἷμα.
Βάδισε κατὰ τὴ θάλασσα, μόνος μὲ σπαθὶ κόκκινο
Γύρω του χάχανα δυνατὰ ἀπὸ τὰ δυὸ στρατεύματα

Βάδισε, ξεπλύθηκε στ' ἀφρισμένα ρηχὰ τῆς ξένης,
ξέπλυνε

Καὶ τὸ σπαθὶ του, μὲ τὴ λαβή, τὸ βοηθό του, τὸ φύτεψε
Βαθιὰ στὰ ξενικὰ χώματα, πορεύτηκε τότε
Τὴν ἀκτὴ ποτίζοντας μὲ τὸ ἴδιο του τὸ αἷμα,
Πάνω ἀπ' τὸ σπαθὶ του, τὸν μακρὸ δρόμο πρὸς τὸ
μαῦρο.

Αὐτὰ ὅλα συνέβησαν καὶ πολλά, ποὺ δὲν ἀξίζει νὰ μά-
θεις

Ὅταν ἀκόμη στὴ Σκύρο ἐξασκόμευνα στ' ἄλογα.

Ἐκεῖ, οἱ στρατηγοί, γιὰ νὰ καλύψουν μὲ μένα

Τὴν τρύπα στὸ μέτωπο τοῦ πολέμου, τὸν Ἴθακήσιο
ἔστειλαν.

Μὲ παρακάλια καὶ λόγια γλυκὰ μὲ τύλιξε αὐτὸς

Κρύβοντας τοῦ νεκροῦ πατέρα ἀσπίδα, σπαθὶ καὶ δόρυ,

Τὴν κληρονομιά μου, ἀπὸ τὸν ληστεμένο ἐμένα, τὴ λεία
του

Ὡσπου στὸ δίχτυ του μέσα βρέθηκα, ἡ Τροία στὰ
μάτια μου

Ἀνέπαφη καὶ χωρὶς ἄκρη πίσω μου τὸ πέλαγος

Καὶ μ' ἐπίγνωση, κάτι ποὺ αὐτοὶ ὑπολόγιζαν: πῶς ἂν
μὲ σπαθὶ ἀντιμετώπιζα

Τὴν ὑπόθεσή μου, πρὶν τὸ βῆμα μας τὴν ἐχθρική πέτρα
κάνει κονιορτὸ

Ἡ Τροία θὰ ἔμενε ὄρθια καὶ θὰ γκρέμιζε τὶς πόλεις μας.

Νὰ βάλω σὲ τάξη τὴν καρδιά μου ἦταν ἀρκετὰ δύσκολο

Τὸ μέτωπο παράτησα γιὰτὶ δὲν ἀνεχόμευ ἀλλο

Στή μάχη νὰ προχωρῶ ὦμο μὲ ὦμο μ' ἐκεῖνον
Ποὺ ἀπὸ τῆ νεκρῆ γροθιά ἀπέσπασε τὸ δόρυ
Τὸ σπαθί ἀπὸ τὴν πλάτη, ποὺ τὴν ἀσπίδα τράβηξε
ἀπ' τὸ στῆθος
Ἄπὸ τῆ σκόνῃ ἐκείνου ποὺ μὲ γέννησε ὅταν ἦταν σάρκα
Κι ἐλπίζω ὅπως ἐσύ, ὁ ἐχθρὸς ν' ἀφήσει σὲ μένα τὸν
ἐχθρό.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Τὸ μίσος σου ἰσχύει γιὰ τὸν ἐχθρό μου, τὸ δικό μου γιὰ
τὸν δικό σου
Κι αὐτὸ ποὺ ἀκριβὸ ἦταν καὶ στοὺς δυό μας, ἡ σκόνῃ τὸ
σκεπάζει.

Πρὸς τὴν ἀκτὴ νὰ κινηθοῦμε, ἐσύ ἔχεις ἓνα καράβι.
Στὴ Μῆλο πήγαινέ με. Ἄς περιμένουμε, ἐσύ
Στὴν ἀμμουδιά σου, στὴ δικιά μου ἐγώ, ρωτώντας
Τὴ θάλασσα μὲ δροσισμένα τὰ μάτια κάθε μέρα,
Γιὰ τὸν ἐχθρό μας. Ἀτάραχο νὰ 'ναι γι' αὐτὸν τὸ ρεῦμα,
Εὐτυχισμένο τὸ ταξίδι πρὸς τὸν διπλό μας
ἐναγκαλισμό.

Μουγκρίζει.

Ἔχεις ἓνα σπαθί, κόψε μου τὸ πόδι, παιδί.
Ξανὰ ἔρχεται ὁ πόνος μου, τὸ πουλί μὲ τὰ μεγάλα
νύχια
Τοὺς κύκλους του κόβει ξανὰ μέσα στὴ σάρκα μου
Ὁ καλεσμένος μου μὲ τὸν λίγο ὕπνο, σηκώνεται

Νὰ διασκεδάσει τὸν ξενοδόχο μὲ τὴν ἴδια του τὴν
κραυγή.

Τὸ πόδι κόψε μου, ἄνθρωπε, ἔχεις ἓνα σπαθί.

Ποιὸς ἔβαλε τὴν πέτρα στὸ στῆθος σου.

Δῶσ' μου τὸ σπαθί σου, ὅσο τὸ πόδι μου ἀφήνει

Ἐνα χέρι γιὰ νὰ μπορῶ νὰ τὸ κόψω μὲ σπαθί.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Στὸν ὦμο μου στηρίξου, δῶσ' μου τὸ τόξο,

Ὡσπου τὸ σάπιο πόδι ξανὰ νὰ σὲ κρατήσῃ.

Καὶ τὰ βέλη, γιὰ νὰ μὴ σὲ πληγώσουν

Ὅταν ὁ πόνος σου σὲ κάνει νὰ σκύβεις πάνωθ' ἐξου.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Κάτω τὰ χέρια σου ἀπ' τὸ τόξο μου, Ἕλληνα.

Ὡσπου τὸ πόδι νὰ μὲ ξανακρατήσῃ, μίλα μου γιὰ

τὴ Μῆλο

Ὅμορφη ἀνάμεσα στὰ νησιὰ γιὰ μένα ὅσο κανένα ἄλλο.

Πόσο καιρὸ δὲν εἶδα τὸ πράσινο

Ὅπου τὰ μελανὰ καράβια μας σκαλίζαμε.

Πόσο καιρὸ καταριόμουν ἐκεῖνον ποὺ τὸ σκάλισμα ἄρχισε

Καὶ τὸ πρῶτο βῆμα ἔκανε, μὲ καράβια ποδεμένο

Τῆς ἐξορίας μου ὁ ἐφευρέτης, στοῦ γυρισμοῦ τὸ δρόμο

Θὰ πρέπει τώρα νὰ παινεθεῖ γι' αὐτό, καὶ μὲ τὸ

παραπάνω.

Πόσο καιρὸ ἤμουνα σὲ μένα τὸν ἴδιο καὶ ἄντρας καὶ

γυναίκα

Σ' άσυμφωνία με τὸ φύλο, τὴν ἄλλη πληγή
Καὶ διέξοδος καμιά ἀπὸ τὰ δεσμά τοῦ κορμιοῦ μου
"Όταν ζευγάρωναν τὰ πουλιά στὸν ἀφρὸ
Τοῦ ἄλμυροῦ νεροῦ ποὺ με κύματα ἀλλιώτικα πάντα
Ἄγκαλιάζει τὴν κόκκινη πέτρα, τὸ μπροῦτο κρεβάτι μου.
Στὴ Μῆλο πήγαινε με, βόηθα τὸ πόδι νὰ πάω
Ποὺ δὲ θέλει νὰ με πάει στὸν φίλτατο δρόμο.
Τὸ χέρι σου δάνεισέ μου καὶ γιὰ τὸ τόξο μου, ὥσπου
Γιὰ τὸ χέρι μου σταθερὸ ξανά νὰ γίνει τὸ σταθερό.
Αὐτὸ ποὺ μοῦ δάνειζε φτερά στὴν πείνα, πιὸ γρήγορο
Ἄπὸ τὰ φτερά, ποὺ στὰ δόντια μου παρέδιδε τὸν οὐρανὸ
Γιὰ βοσκὴ, τὰ σύννεφα στὸ ἄδραγμα μου,
Πρὶν ἀπὸ σένα δὲν τό 'δωσε σὲ κανέναν τὸ χέρι μου
Ἄπὸ τότε ποὺ ὁ Ἡρακλῆς στὸ χέρι μου τὸ ἐναπόθεσε
Ἄνταμοιβή γιὰ τὴν τελευταία ὑπηρεσία ποὺ ἀρνήθηκε ὁ
γιός
Σ' αὐτὸν ποὺ καιγόταν μὲς στὸ ἀπὸ τσουκνίδες πουκά-
μισο τῆς γυναίκας:
Στὸν δικό του σωρὸ ἀπὸ ξύλα ἐγὼ ἤμουν ποὺ πέταξα τὸ
δαυλὸ
"Όσα ἐκεῖνος δὲν ἤθελε πιά νὰ βλέπει, γῆ κι οὐρανὸ,
Γυναίκα, παιδιὰ καὶ τὴ φλεγόμενη δική του σάρκα
Ἄπὸ τὰ μάτια του τὰ πῆρα, με μιὰν ἀτέλειωτη φωτιά.
Τόξο ποὺ ἐπαρκοῦσε, τὸ θάνατό μου νὰ παρατείνει
"Όσπου ἐσὺ ἀπὸ θάνατο μακροχρόνιο με σήκωσες
Γιὰ τὴ ζωὴ, ποὺ θάνατο δὲ γνωρίζει πρὶν νὰ ρθεῖ τὸ
τέλος.

Μαθήτευσα. Παραῆταν σύντομη ἢ διδασκαλία.
Ἄφησέ με μονάχο πάλι, στὰ ὄρνια μου.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Γιὰ πολλὴν ὥρα ἀκόμη ψέματα δὲ θὰ λέω. Ἄκου τὴν
ἀλήθεια.

Χωρὶς τοὺς δικούς σου ἄνδρες δὲν πέφτει στὰ χέρια μας
ἡ πόλη,

Ἡ Τροία, κι ὁ λόγος σου εἶναι τὸ μόνο ποὺ τοὺς ἄνδρες
σου

Κρατᾶει στὸν πόλεμό μας. Γιὰ νὰ σὲ ὀδηγήσω στὴν
Τροία

Ἄπὸ μιὰν ἀθλιότητα μακρόχρονη σὲ μιὰ δόξα
μακραίωνη,

τὴ θάλασσα ἔχω ὀργώσει, παρὰ τὴ θέλησή μου
ἐξαπάτησα ἐκεῖνον

Ποὺ ἐξαπατοῦσαν καιρό, πολὺ ἐξαπατημένος κι ἐγώ

Ὅμως ἄλλος δρόμος δὲν ὑπῆρχε, καθῆκον τὸ ψέμα.

Ἄκου τώρα, παρὰ τὴ θέλησή σου, ὅλη τὴν ἀλήθεια, τῆς
Λήμνου

Ἐσὺ ὁ ἄνδρας, κι ἐγὼ παρὰ τὴ θέλησή μου στὴ
γλώσσα τὴν κρατοῦσα:

Ὁ Ὀδυσσεὺς περιμένει στὴν ἀμμουδιά, ὁ ἐχθρός σου
καὶ δικός μου.

Γιατὶ ἐδῶ δὲν εἶπα ψέματα: μόλις ἡ Τροία πέσει, αὐτὸς
Θὰ πεθάνει ἀπὸ τὸ χέρι μου, ἀπὸ τὰ χέρια μας,
ἂν θέλεις.

Βοηθᾶς νὰ τελειώνουμε πιὸ γρήγορα μὲ τὸν πόλεμο καὶ
μ' αὐτὸν

Ἀκολουθώντας μας στὴ μάχη ποὺ τὸ μπράτσο σου
χρειάζεται

Καὶ τὴ φωνή σου, χίλια μπράτσα ἰσχυρή.

Τὸ ἄρρωστο πόδι στὴν Τροία ὁ Ἄσκληπιὸς θὰ τὸ
γιατρέψει.

Ἔλα λοιπόν, καίει μέσα στὸ χέρι μου τὸ τόξο σου

Ποὺ ἀπὸ τὴν ἀδυναμία σου κερδήθηκε μὲ τόση πονηριά.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Εἶναι ντροπὴ αὐτὸ ποὺ βάφει κόκκινα τὰ μάγουλά σου,
νικητὴ;

Νὰ ντρέπεσαι γιὰ τὴ δουλειά σου δὲ χρειάζεται

Τὸ δίχτυ ἦταν πονηρὰ πλεγμένο, καλύτερό του δὲν εἶδα

Κι ἐπιμελῶς ἐξετέλεσε τὰ καθήκοντά του τὸ δόλωμα.

Ὁ δάσκαλός σου στὴν ἀπάτη, ἀφοῦ πρὶν κι ἐσένα
ἐξαπάτησε,

Ὁ ληστής, ποὺ σὲ δίδαξε νὰ ληστεύεις

Ὁ ἐχθρός-μου καὶ-δικός-σου, δὲν θά 'ναι στοὺς ἐπαίνους
φειδωλός.

Τί παραπάνω θέλεις, μὲ τὴ ζωὴ μου στὸ χέρι

Τὸ ὄπλο τροφὸ, ἢ νίκη σου εἶναι πλήρης.

Πάτα στὸ σβέρκο μου τὸ πόδι σου, νικητὴ

Στὸν νικημένο δίδαξε αὐτὸ ποὺ διδάχτηκες πρὶν
ἀπ' αὐτὸν

Νικημένος νωρίτερα, δίδαξέ μου νὰ γεύομαι

Τὴ γλύκα τῆς ὑποταγῆς, ὑποταγμένε
Δίδαξε τὴ γλῶσσα μου νὰ ρουφάει τὸ σάλιο του
Δίδαξε τὴν κοιλιὰ μου νὰ μετράει τὴ γῆ μπροστὰ
σ' ἐκεῖνον

Ποὺ μὲ τὸ στράτευμα στὴν πλάτη γιὰ κάλυψη, μ' ἔριξε
Κάτω ἀπ' τὸ πέλμα του ὅταν τὸ σβέρκο μου λύγιζε στὴ
γῆ ὁ πυρετός.

Ἐχθρὲ τῶν ἐχθρῶν μου, δίδαξέ μου τὶς χαρὲς σου.
Ἦ τοῦ ποδοπατημένου ἀπόλαυση. Μιὰ κλοτσιὰ ἀκόμη.
Ἦ ἡδονὴ νὰ εἶσαι ἢ σκόνη κάτω ἀπὸ κείνη τὴ σόλα
Ποὺ μὲς στὴ σκόνη πάτησε πρὶν ἀπὸμένα τὸν ὅμοιό
μου.

Σκύλε στὴν καρδιά, ψεύτη, σκυλὶ μὲ σκατόστομα
Σὲ γουρνοστάσι γεννημένο ἀπὸ 'να σάτυρο
Ποὺ γιὰ τὸ πήδημα στοιχημάτισε μὲ κάπρο,
Στὴν κοπριὰ πεταμένο ἀπὸ τοῦ στάβλου παραδουλεύτρα
Ποὺ τὸ περιμάζεψε βασιλιάς βρομοκοπώντας κρασί
Ἐέρασε πάνω του καὶ τὸ μάζεψε στεφανωμένο
Τὴν κοπριὰ τῶν γουρουניῶν, πασαλειμμένο τὴ χολή.
Πάρε τὸ πρόσωπό σου ἀπὸ τὰ μάτια μου, πάρε
Ἀπὸ τὰ αὐτιά μου πίσω στὰ σαγόνια σου
Τὰ ψέματα, ποὺ τὰ πίστεψα, γιὰτὶ γλυκὰ
Ἦ φωνὴ ὑψωνόταν ἀπὸ τὸ στάβλο τῶν ψεμάτων.
Φτύσε στὴ θάλασσα τὴ γλῶσσα σου, βορὰ στὰ ψάρια
Γιὰ νὰ μάθουν νὰ ψεύδονται, πάρε τὴν ἀναπνοή σου
Ἀπ' τὸν ἀέρα, γιὰ νὰ μὴν κάνει τὴ δική μου
Νὰ βρομάει, πνίξου μέσα στὸ ἴδιο σου τὸ σκατό.

ὦ θάλασσα, ὦ οὐρανέ, ὦ πέτρα χωρὶς βλέμμα.
Μὲ τὸ ἴδιο μου τὸ πόδι ἀλυσοδεμένος στὸ ἔδαφος
Ἄπὸ δική μου τρέλα ἄοπλος, κείτομαι
Σὲ γερὰ πόδια, στόχος κοντινὸς γιὰ τὸ τόξο, στὸν ἥλιο
Στέκεται, αὐτὸ πὺ κάτω ἀπὸ τὴ σόλα θά'θελα νά'χω
Σταλμένο νὰ ξεδιαλέξει ἀνάμεσα στὰ ὄρνια
Αὐτὸ πὺ ἐκεῖνος πρωτύτερα εἶχε στὰ ὄρνια ἐκθέσει
Γιὰ μιὰ νέα ὑπηρεσία, τὸν πεταμένο ἀπὸ παλιά
ὕπηρέτη
Περιμένει ἐκεῖνος, πότε τὸ δόλωμα θὰ τοῦ φέρει τὸ ψάρι
Τὸ βρομερό, πὺ ἦταν καλὸ γιὰ τὰ ὄρνια
Τώρα πιά ὄχι στὰ ὄρνια παραχωρημένο, καθότι
ἀναγκαῖο
Ἐνάντια σ' ἄλλα ὄρνια, βρομερὸ ἀκόμη ἀλλὰ κιόλας
Μὲ μυρωδιὰ ἐξαίρετη γιὰ τὴ σάρκα, πὺ ἀκόμη
Καλομυρίζει, ὄχι ὅμως γιὰ πολὺ καιρὸ χωρὶς αὐτό.
Κανένα ψοφίμι δὲ μυρίζει τόσο ἄσχημα ὅσο τὸ δικό
μας,
Μὲ μπόχα πὺ δὲν φτάνει πιά στὴ δικιά μας μύτη.
Μιὰ χάρη κάνε μου ἀκόμη, γιὲ τοῦ Ἀχιλλέα
Ἄν καὶ σ' αὐτὸ δὲν εἶπες ψέματα, γιὲ τοῦ Κανένα,
Προσθέτοντάς τη σὲ ὅσες χάρες μοῦ ἔχεις κάνει.
Τὸ τόξο τὸ πῆρες, τὰ βέλη τὰ πῆρες, πάρε
Μὲ ἓνα βέλος γιὰ δόλωμα, τὸ στῆθος μου.
Ἄπὸ τὴ λεία σου δάνεισέ μου ἓνα κομμάτι
Κάτι μικρὸ στὸν λεηλατημένο ἀπὸ τὰ ἀρπαγμένα σου
Γιὰ ἓνα διάστημα, τόσο μακρὸ ὅσο ὁ δρόμος

Ποῦ κάνει τὸ σίδηρο ἀπὸ τὸ δέρμα στὴν καρδιά μου.
Ἵστερα πᾶρ' το πίσω ἀπὸ τὸ πεθαμένο στῆθος ἐκείνου
Ποῦ γιὰ τὴν ἀτιμία σου μαρτυρία θά'δινε καὶ ποῦ πιά
σωπαίνει

Καὶ εἰδοποίησε τοὺς Ἕλληνας, τοὺς φίλους σου,
Τὸν Ἰθακήσιο πρῶτο, ποῦ τὸν ἔχεις στὴν καρδιά σου
Ὅσο κανέναν ἄλλον γιὰτὶ σοῦ πῆρε τὴν κληρονομιά,
Εἰδοποίησε καὶ τὸ σπέρμα σου, ἂν ὁ πόλεμος
Σοῦ τὸ ἀφήσει κι ἂν ἡ εἰρήνη σ' ἀφήσει νὰ τὸ σπείρεις
Ὅτι ὁ Φιλοκτήτης, ὁ τρελὸς ἀπὸ τὴ Μῆλο, πέθανε
Τρελὸς ὅσο κανένας τρελός, εἶχε πιστέψει ἕναν
Ἕλληνα

Πέθανε, δόλωμα γιὰ τὸ ἴδιο του τὸ βέλος, ποῦ
τινάχτηκε

Ἀπὸ τὸ δικό του τόξο, τεντωμένο μὲ δική του ἐντολή
Ἀπὸ τὸν πρῶτο τρελό, μετὰ ἀπ' αὐτὸν
Στὴ Λῆιμο ἐκεῖ ὅπου ἡ τρέλα τὸν ὀδήγησε
Νησί τῶν τρελῶν καὶ τῶν ὄρνιων, κόκκινη πέτρα
Ὅπου οἱ τρελοὶ ἔχουν νὰ φᾶνε ὄρνια
Καὶ νὰ φαγωθοῦν ἀπὸ τὸ ἴδιο τους τὸ γεῦμα.
Καὶ μὴ θάψτε τὸ κορμί μου
Σὲ ξένη γῆ ἢ στὴ γῆ μου
Μήπως κι ἡ σκόνη μου συναντήσῃ τὴ δικιά σας
Ὅταν ποτάμι οἱ πέτρες θὰ μὲ κυλᾶνε ἐκεῖ κάτω.
Καὶ μὴ μὲ κάψτε καὶ σκορπίστε
Στὸ ἐναργές κενὸ τὴ στάχτη μου
Μήπως καὶ ἄνεμος τυχαῖος τὴν μπλέξει

Μ' αὐτὸ ποὺ ἀπόμεινε ἀπ' τὶς δικές σας στάχτες.
Καὶ μὴ μὲ παρατῆστε στὰ ὄρνια, πολὺ ψόφιο πράγμα
Ἔχει στὰ ὄρνια θέση. Καὶ μὴ μὲ ρίξτε στὰ ψάρια
Ἴσως συμβεῖ, ἡ σάρκα μου νὰ γίνεῖ καὶ δικό σας λιμάνι
Οὔτε στὸ ἀδηφάγο ἀλάτι γιὰ διασκεδάση
Αὐτὸ καὶ μαζί σας σύντομα μπορεῖ
Νὰ διασκεδάζει, ξασπρίζοντας τὴ σάρκα σας
Σὲ συζήτηση ποὺ κρατᾷ καιρὸ καὶ τὰ κόκαλά σας
Μέχρις ὅτου νὰ μοιάσετε στ' ἀλάτι καὶ σὲ μένα ποὺ
ἀλάτι ἔγινα

Μ' ἓνα μικρὸ προβάδισμα κι ὅσο τὸ ἀλάτι
Μένει τὸ ἴδιο, μένουμε κι ἐμεῖς μεταξύ μας ἴδιοι.
Στὸν κρατήρα μεταφέρετε με ὅπου ὁ καπνὸς βγαίνει
Ἀπὸ ἥλιο φλεγόμενο κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας
Ποὺ ἀνατολὴ δὲν ἔχει μήτε δύση
Κι ἀφῆστε με ἀπὸ τὸ ἴδιο μου τὸ βᾶρος νὰ πέσω
Ταχύτερος μ' ἓνα πόδι παρὰ μὲ πόδια χίλια
Μέσα ἀπὸ καπνὸ ἀναθρώσκοντα, στὴν ἀδιαίρετη πυρά.
Ὁ τελευταῖος λόγος μου εἰπώθηκε, δῶσ' μου τὸ βέλος.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Θά' θελα ἓναν ἄλλο δρόμο νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὸν πόλεμο
Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ νίκη τῶν ἐχθρῶν μας πάνω στοὺς
ἐχθρούς μας
Ἐναν ἄλλον πρὸς τὴ δόξα γιὰ σένα καὶ γιὰ μένα
Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸν ποὺ πορεύομαι μέσα στὸ δίχτυ τῆς
καταισχύνης

Κατὰ τὴν παραλία τῶρα, γιὰ ν' ἀναγγείλω τὴ νίκη τοῦ
ψεύδους
Κόκκινος ἀπὸ ντροπῆ στοὺς κροτάφους καὶ νὰ
παραδώσω
Μὲ μαῦρα χέρια τὸ ἀλίευμα τοῦ ψεύδους
Στὸν δικό μου καὶ δικό σου ἐχθρό, μὲ σκοπὸ νὰ σέ
δέσουμε
"Υστερα μαζί καὶ νὰ σέ σύρουμε πίσω στὸ καράβι
Τὸ σβέρκο μου ἔχοντας ὁ ἴδιος ζευγμένον στὸ καθῆκον
Ἐνῶ ἐσὺ τὸ σβέρκο ὀρθώνεις στὸ καθῆκον ἀκαμπτο
Καὶ καλύτερα νὰ ἔφερνα τὸ βέλος σου στὸ στῆθος μου
Ἄντι νὰ φέρω τὸ τόξο σου στὰ χέρια.

Βγαίνει μὲ τὸ τόξο.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Νὰ μποροῦσα νὰ μετασκευάσω τὸν ἑαυτό μου σὲ βλῆμα
Ποῦ σκοτώνει κι ἔχει συναίσθηση τῆς πράξης του
Νὰ μποροῦσα ν' ἀναποδογυρίσω τὸ νησί πάνω του καὶ
νὰ πνιγῶ
Στὰ σίγουρα μὲ τὸν θανάσιμο ἐχθρό, γευόμενος ὅμως
Τὸ θάνατό του μὲς στὸ ἀλάτι πρὶν ἐμένα γευτεῖ
τὸ ἀλάτι.
Αὐτὸς ποῦ μὲ κατασκεύασε, μισὸ μὲ κατασκεύασε
Τὸ χέρι ποῦ τόσες βολές ἔριχνε δὲν ἔχει ἄλλη δύναμη
Ἐμένα τὸν ἴδιο στὰ πέρατα νὰ ρίξει μὲ τοῦ τόξου μιὰ
βολή

Τὸ πόδι ποὺ λαοὺς συνθλίβει ὅταν μὲς στὴν κοινότητα
βαδίζει

Νὰ περπατήσει δὲν μπορεῖ χωρὶς βάση, αὐτὸ ποὺ
Ἐμένα δὲν μὲ χρειάζεται, τὸ δέρμα καὶ τὰ σωθικά τῆς
γῆς.

Ἐγὼ πολὺ τὸ χρειάζομαι καὶ χωρὶς αὐτὸ δὲν ὑπάρχω.
Ἄκουσε, ἄνδρα τῆς Λήμνου, Φιλοκτήτη, τ' αὐτιά μου
Εἶναι γεμάτα ἀπὸ τὶς κλάψες σου, βούλωσε τὸ στόμα σου
Ἄρκετὰ φώναξεις, ἄρκετὸ καιρὸ περίμενες
Σκύψε ξανά τὸ σβέρκο, παλιάλογο, στὸ ζυγὸ κι ἄρχισε
Τῆ ζωῆ καὶ πάλι νὰ μαθαίνεις σφάζοντας μπρὸς στὴν
Τροία.

Σηκώνεται.

Ἔχουν τὴν ἀνάγκη σου, ἀξίζεις καὶ πάλι τὸ δίχτυ.
Τρέχα, ψάρι, γιὰ τὴ θέση σου στὶς θηλιές τους
Κι ἂν ἡ πανούκλα ἢ ἴδια πάθαινε ἀσφυξία ἀπὸ τὸ βῆμα
σου

Γιὰ τὶς μύτες τους σὲ ὑπηρεσία, ἐσὺ πιά δὲν βρομαῖς.
Τί σὲ συγκρατεῖ πόδι; Καλύτερα ἓνα ἄλλο καράβι;
Κανένα ἄλλο δὲν ὑπάρχει κι οὔτε ὑπῆρξε τὰ δέκα χρόνια
Τὰ δεσμὰ δὲν ἔχουν ἀνοιγμα παρὰ γιὰ δεσμὰ
Καὶ φίλο κανέναν δὲν ἔχεις παρὰ τὸν ἐχθρό σου.
Κατάπιε τὸ μίσος σου, τροφή, πολὺ μασημένη
Ποὺ ζωντανὸ σὲ κράτησε ἐναλλασσόμενη μὲ τὰ ὄρνια.
Τὸν ἐχθρό σου στὰ γόνατα εὐχαρίστησε: τῆ ζωῆ τοῦ
χρωστᾶς

Καὶ φύλαξέ τη στίς γωνιές τοῦ κορμιοῦ σου
᾿Ωσπου ἡ ἐκδίκησή σου νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν πείνα της.
Ἡ ἐλπίδα γιὰ τὸ θάνατό του ἦταν ἡ ζωὴ σου, τώρα
Περίμενε κάμποσο ἀκόμη καὶ μὲ ἐλπίδα καλύτερη.
Μὲ χίλια βέλη προστάτεψε ἀπὸ ἄλλο θάνατο
Αὐτὸ ποὺ στὸ δικό σου χιλιοστὸ πρῶτο βέλος ἀνήκει.
Κάτι διαφορετικὸ δὲν θά'χες κάνει, ἂν κάποιος ἄλλος
Ἦταν ἡ σάρκα σου ποὺ βρομάει καὶ μουγκρίζει.
Ἦμωνα ἐγὼ ἡ πληγὴ, ἐγὼ τὸ κρέας ποὺ φώναζε κατὰ
    κεῖ
Ποῦ ὁ στόλος ἔφευγε καὶ πρὸς τὰ πανιὰ ποὺ
    τραγουδοῦσαν
Ἦμωνα ἐγὼ ποὺ ὄρνια ἔτρωγα κατοικώντας ἀνάμεσα
Στὰ δόντια τοῦ παμφάγου χρόνου. Ἐγὼ κι Ἐγὼ κι
    Ἐγὼ.
Τὸ μίσος μου, σὲ ὑψηλὴ τιμὴ ἀγορασμένο, μοῦ ἀνήκει.
Τὸ πόδι καταβροχθίζει τὸ δρόμο ποὺ τοῦ ὑπόσχεται
Ν' ἀποδώσῃ ξανά στὴν κοινωνία τὸ ἄλλο πόδι
    γιατρεμένο
Φτερὰ τοῦ δανερίζει τῶν πόνων τὸ μολυβένιο βάρος
Πανίσχυρο τὸ δόλωμα σέρνει τὴ σαπισμένη σάρκα.
Πήγαινε, κάτω ἀπὸ τὴ σόλα του ὑπάρχει ἀκόμη θέση
Πάρε τὴ θέση σου στὴ σόλα του ἀπὸ κάτω.
Ζῆσε γιὰ τὴν ἐπόμενη κλοτσιὰ. Γλυκιὰ ζωὴ
Καὶ πάλι μέσα στὴν αἰμοβόρα κοινότητα.
Τὸ γρονθοκόπημα εἶναι ἄγγιγμα, ψωμί, τὸ σάλιο τους.
Τρέξε, μονοπόδαρε, στὴ λάσπη, ποὺ ὅλα τὰ θεραπεύει

Τὴν παλιὰ πληγὴ μέσα ἀπὸ τὴν καινούργια προσβολή
Αὐτὸν ποὺ βρομάει μέσα ἀπὸ τῆς μάχης τὴ δυσωδία.

Προχωρεῖ.

Τί βῆμα;

Μπαίνουν Ὀδυσσεάς καὶ Νεοπτόλεμος.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Τὸ γνωρίζεις, Φιλοκτήτη.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ποιὸς μ' ὀνομάζει μὲ τὴν ἀξέχαστη φωνή;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Αὐτὸς ποὺ τὴ φωνή σου δὲν ξέχασε
Ἄφ'οῦτου ἐν ὑπηρεσίᾳ στὰ ὄρνια σὲ πέταξε.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Τὸν τόσο λαβωμένο στὴν ἴδια ὑπηρεσία.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Τὸν μὴ χρήσιμο πλέον μὲ μιὰ τέτοια λαβωματιά.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Τὸν Φιλοκτήτη.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἐσένα.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Εἶμαι αὐτός; Ἐσὺ ποιός εἶσαι;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ὁ Ὀδυσσεάς, πὺ τὸν γνωρίζεις. Μὴν παριστάνεις τὸν
χαζό.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ὁ Ὀδυσσεάς ἦταν ἓνας ψεύτης. Ἄν εἶσαι αὐτός
Καὶ Φιλοκτῆτη μ' ὀνομάζεις, τότε δὲν θά'μαι αὐτός.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Μπορεῖ ὁ Ὀδυσσεάς νὰ εἶναι τόσο μεγάλος ψεύτης
Ποὺ νὰ πείθει τὸν ἑαυτό του ὅτι εἶναι ὁ Ὀδυσσεάς
Κι ἂν καὶ σ' αὐτὸ λέει ψέματα καὶ δὲν εἶναι αὐτός
Στ' ἀλήθεια, τότε λοιπὸν οὔτε καὶ ψεύτης εἶναι
Κι ὅταν ἐσένα ὀνομάζει Φιλοκτῆτη, αὐτὸς καὶ εἶσαι.
Μὴ μακρηγορεῖς ἄλλο, σήκω κι ἔλα.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ στὸν Νεοπτόλεμο:

Δῶσ' μου τὸ τόξο, φίλε, κι ἓνα βέλος.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἄν ἐλεύθερος δὲν προχωρήσεις, θὰ πᾶς δεμένος

Τὸ δρόμο, πού 'ναι σέ σένα καὶ σέ μᾶς ἀναγκαῖος.

Στὸν Νεοπτόλεμο:

Τὸ σχοινί.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Τὸ τόξο. Ξέπλυνε τὴν κηλίδα ἀπὸ τ' ὄνομά σου
Ἄκύρωσε αὐτὸ πὺ δὲν ἔπραξες αὐτοπροαίρετα.
Ἔνας ψεύτης σέ μετέτρεψε σέ ψεύτη
Ἔνας κλέφτης σέ κλέφτη. Ξέπλυνε τὸ ξένο χρῶμα
Δῶσε μου τὸ τόξο, στὸν ἑαυτὸ σου ξαναδῶσε τὸ ὄνομά
σου.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ στὸν Νεοπτόλεμο:

Δὲν τὸν βοηθᾶς, ἂν πράξεις αὐτὸ πὺ θέλει.
Καὶ κάθε στιγμή, πὺ χάνεται ἐδῶ, σκοτώνει γιὰ μᾶς
Κι ἀπὸ ἓναν ἄνδρα, στὴ μακρινὴ ἐκεῖ τὴ μάχη.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Θὰ καθυστερῶ λοιπόν, ὥσπου κι ὁ τελευταῖος Ἕλληνας
Ἵορθιος σέ βουνὰ πάνω ἀπὸ ἐλληνικὰ πτώματα
Στοιβαγμένα ἐκεῖ ὅπου ἦταν μιὰ πόλη, μὲ τὸ ὄνομα
Τροία
Ἦ ὀνομασμένη μὲ ἄλλο ὄνομα, ἐλληνικὸ
Πιὸ κοντὰ στοῦ κεραυνοῦ τὴν ἔδρα παρὰ στὸ ἔδαφος
Μὲ τὸ σπαθί του σπασμένο καὶ τὴν ἀσπίδα του
τσακισμένη

Μὲ τὸ κράνος χτυπημένο ἀπὸ τὴ συναναστροφή τῶν
ἄστρον,
Νὰ ἔχει σφαχτεῖ ἐνῶ ἔσφαζε τὸν τελευταῖο Τρώα,
Ἐπὸ τὸν τελευταῖο Τρώα, ὄρθιο σὲ βουνὸ πάνω τρωικῶν
πτωμάτων.
Καὶ θὰ καθυστερῶ ὥσπου μονάχα οἱ πεθαμένοι, ἀκόμη
κάτω ἀπὸ τὴ μάχη
Νὰ χτυπιοῦνται σαπίζοντας, γιὰ τὴ θέση ὅπου θὰ
σαπίσουν.
Ἡ στιγμή δὲν κοστίζει πολὺ, τιμὴ της, ἕνας Ἕλληνας.
Τί εἶναι ἕνας Ἕλληνας, ἀκριβὴ στιγμή.
Κράτα τὸ τόξο, καλύτερο ὄπλο γιὰ μένα
Εἶναι ὁ χρόνος. Κίνηση τοῦ χεριοῦ καμιά.
Κι ἕνας Ἕλληνας πεθαίνει. Καὶ ξανά πεθαίνει ἕνας
Ἕλληνας.
Καὶ πάλι καμιά κίνηση. Χρόνε, φονιά χωρὶς ἡλικία
Μιὰ δεκαετία καταριόμουνα τὸ πέρασμά σου, ποὺ
Δὲ μὲ γλίτωσε ἀπὸ κανένα βῆμα, ποὺ ὄλο καὶ βαθύτερα
Σὲ κάθε βῆμα μ' ἔκανε νὰ σκύβω πάνω στὴν πέτρα,
Τώρα ὅμως ἐγκώμια ἀρκετὰ δὲν ἔχω γιὰ τὸ διάβα σου,
Ποὺ σὲ ζωντανὴ ὑπαρξή, διαφυγῆς δίοδο δὲν ἀφήνει
Καὶ ποὺ σύνορο γιὰ νὰ συγκρατεῖ τὴ σάρκα δὲν ὀρίζει.
Ἡ πορεία σου εἶναι καὶ πορεία μου, τὸ βῆμα σου εἶναι
βῆμα μου
Πάνω ἀπ' τοὺς θεοὺς εἶναι ἡ δική σου καὶ δική μου
κατοικία.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Τὸ σχοινί.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Παρά τῆ θέλησίν μου σοῦ ἀρνιέμαι τὸ τόξο.
Παρά τῆ θέλησίν μου τὸ χέρι τοῦ δανείζω γιὰ νὰ σὲ δέσει
Ὅμως ἄλλος δρόμος δὲν ὑπάρχει γιὰ νὰ σὲ
λευτερώσουμε.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ἔτσι καὶ προχωρήσετε, τὸ κενὸ θὰ ἀρπάξετε
Ἄερα στὸ σχοινί σας θὰ δέσετε κι ἐλεύθερα ἐγὼ τραβάω
Ἄπὸ τὴν πάνω πρὸς τὴν παρακάτω πέτρα
κατρακυλώντας

Μὲ τὸ ἴδιο μου τὸ βάρος, μὲ τῆ θέλησίν μου τὴν ἴδια
Σὲ κάθε μώλωπα ὄλο καὶ λιγότερο γιὰ σᾶς χρήσιμος,
Τὸ δρόμο ἀπ' ὅπου κανένας ζωντανὸς δὲν μὲ
περιμαζεύει.

Μὲ τὰ νύχια τότε μπορεῖτε ἀπὸ τὸ βράχο νὰ ξύσετε
Τῆ γυμνοσκοισμένη σάρκα μου, μὲ σχοινιά
Νὰ δέσετε στὰ κατάρτια σας τὸ σκελετό μου
Χίλιοσπασμένο καὶ στὰ πόδια τῶν ἀφεντάδων σας
Νὰ καταθέσετε τῆ σαπίλα μου, χρήσιμη στὸ νὰ κρατήσῃ
Τῆ σάρκα τους καὶ τῆ σάρκα σας, μιὰ ὥρα μονάχα
Μακριὰ ἀπὸ τὸ στόμα τῶν σκύλων τῆς Τροίας.
Ἐκεῖ, ἐγὼ, ἔχοντας γίνεῖ σκύλος, θὰ περιμένω
Γιὰ σᾶς, σκυλιά. Ὅταν στῆ σάρκα σας θὰ μπήγουν

Τὸ δόντι τὰ τρωικὰ σκυλιά, θὰ εἶμαι ἐγὼ αὐτὸς ποῦ
Τῇ σάρκα σας θὰ δαγκώνει, ὁ Φιλοκτήτης
Ἐπὶ τῇ Μῆλο ποῦ στὴ Λῆμνο σᾶς ξέφυγε
Στῶν σκύλων τὸ στόμα, δικὸς σας πρόδρομος, σκυλιά.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ στὸν Νεοπτόλεμο:

Μάζεψε ξανά τὸ τόξο του κι ἔλα.
Δὲν θὰ τὸ χρειαστεῖ ἄλλο, οὔτε κι ἐμᾶς.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ στὸν Φιλοκτήτη:

Μπορεῖ ὁ ἄνεμος ἀπὸ τὴ σύντομη πτώση σου νὰ
στεριώσει
Τὰ τείχη τοῦ Πριάμου ἐνάντια στὴ δική μας καταιγίδα,
Μπορεῖ τὸ προβάδισμά σου στὴ σκόνη νὰ εἶναι μικρὸ
Ἐάν κανένας θεὸς δὲν μᾶς δανείσει τὴν ἀστραπὴ κατὰ τῆς
Τροίας.
Πρὸς τὸ θάνατό μας, τὸν κοντινὸ ἢ τὸν μακρινὸ,
Θεληματικὰ ἢ ἀθέλητα στὸ καθῆκον, ὀδεύουμε
Ἐγερθεῖ ἀπὸ τὴ σκόνη τῆς δικῆς μας σάρκας.
Κι ὁ Φιλοκτήτης, χίλια δόρατα κραταῖός, ὀδεύει
Μὲ πόδια πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι, στὸ ἴδιο του τὸ κενὸ
Καὶ μᾶλλον ἓνας θεὸς θὰ μᾶς δανείσει τὴν ἀστραπὴ του
Προτοῦ ἀκόμη ἓνα στόμα γεμίσει τὸ κενὸ μὲ τ' ὄνομά σου.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Μείνετε. Μὴ μὲ παρατᾶτε στὰ ὄρνια γιὰ δεύτερη φορά.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Μὲ τὰ ὄρνια ἀρκετά. Ἀκολουθήτασ μάς. Τὸ τόξο σου.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Δῶσε τὸ τόξο σὲ μένα. Δὲν ξεθυμαίνει ἔτσι γρήγορα
Ἵργή πού μὲ τέτοια τροφή τράφηκε τόσο καιρό.
Καὶ βόηθα τον νὰ περπατήσει, τὸ δικό μου μπράτσο
Τὸ δρόμο του δὲν θὰ κάνει πιὸ ἴσιο, κι ὁ χρόνος βιάζει.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ *στὸν Νεοπτόλεμο:*

Τὸ τόξο γιὰ δεύτερη φορὰ μοῦ παίρνεις
Καὶ θὰ προτιμοῦσα νὰ τὸ ἔβλεπα στὸ χέρι σου
Κομμάτια, παρὰ νὰ τὸ κρατάει αὐτός.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Περισσότερο κι ἀπὸ τὸ τόξο, τὸν ἑαυτὸ σου ἀρνεῖσαι.
Ἵπολόγισε τὴν ἐκδίκησή σου, ἂν κάτι ἄλλο γιὰ σένα δὲν
ἰσχύει.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Μοῦ ρίχνεις τὸν ἑαυτὸ σου δόλωμα;
Τὸ δόλωμά σου μυρίζει ὅπως τὸ ψόφιο σου κουφάρι αὔριο.
Τὸ δρόμο σας τραβῆξτε, πίσω δὲν θὰ τὸν πᾶτε
Ἵσὺ ὄχι γιὰ τὴν Ἰθάκη, κι ἑσὺ ὄχι γιὰ τὴ Σκύρο.
Πηγαίνετε μὲ τὸ τόξο, πού δὲν θὰ χρησιμοποιοῦσῶ ἄλλο
Ἵφῆστε ἐμένα πού δὲν ἀφήνω νὰ μὲ χρησιμοποιοῦσετε
ἄλλο.

Δῶστε μου ἓνα σπαθί, ἓνα τσεκούρι, ἓνα σίδερο.
Κόψτε μου τὰ πόδια μ' ἓνα σίδερο γιά νά μὴν
Ἔρθουν ξοπίσω σας παρά τὴ θέλησή μου
Χωρίστε ἀπὸ τὸ κορμί μου τὸ κεφάλι, ἔτσι ποὺ τὰ
μάτια μου
Νὰ μὴν παρακολουθοῦν ἐσᾶς καὶ τὸ κατάρτι σας νὰ
φεύγουν
Ἔτσι ποὺ ἡ φωνή μου, δυνατότερη κι ἀπὸ τὸν
παφλασμὸ τῶν κυμάτων
Νὰ μὴ σᾶς ἀκολουθεῖ στὴν ἀμμουδιά καὶ τὸ καράβι σας
στὸ πέλαγος.
Κόψτε μου καὶ τὰ χέρια ἀπ' τοὺς καρπούς
Πρὶν σᾶς ἰκετεύσουν χωρὶς φωνή γιά μιὰ θέση
Στὸν πάγκο τῶν κωπηλατῶν σας, στὸ μέτωπό σας
Ἀποκόψτε ἀπὸ τὸν κορμὸ ἀκόμη καὶ τὰ μπράτσα
Μήπως καὶ τὰ κόκκινα κούτσουρα πράξουν τὸ ἀθέλητο.
Ἀναίσθητος ὁ κορμός, πάνω στὴν ἀναίσθητη πέτρα
Δὲν θὰ μοῦ ἀρνηθεῖ τὴν ὑπακοή κι αὐτὸ ἀκριβῶς θέλω.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Ἄφησέ τον μὲ τὸν ἑαυτό του. Μὴν τοῦ στερήσεις τὸ
τέλος του
Ἄν τὸ νὰ ζεῖ μὲ μᾶς, χειρότερο τοῦ φαίνεται κι ἀπὸ τὸ
θάνατο.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἔχουμε μιὰ ζωή, αὐτός, ἐσὺ κι ἐγώ.

Ἔλα. Ὄταν ἡ λύσσα τοῦ περάσει, θὰ δοῦμε.

Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Νεοπτόλεμος βγαίνουν. Διάλειμμα.
Μπαίνει ὁ Νεοπτόλεμος μὲ τὸ τόξο.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ἔρχεσαι μὲ καινούργια ψέματα, μὲ σχοινὶ μακρύτερο;

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Τὸ τόξο νὰ σοῦ ξαναδώσω θέλω.
Ἄκολούθησέ μας στὴν Τροία ἢ ζῆσε στὴ Λῆμνο
Ὅπως τὸ θέλεις, μονάχα πάρε πίσω
Αὐτὸ ποῦ σοῦ πῆρα, χρησιμοποιοῦντας τὴν ἀδυναμία σου
Γιὰ νὰ μὴν κηλιδώνει ἡ ἐπερχόμενη μοίρα σου
Καὶ τὰ δικά μου χέρια ὅπως ἡ παρελθούσα τὰ δικά του.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ἄργα τραβᾶς τὸ χέρι σου ἀπὸ τὴν ὑπόθεσή τους.
Τίποτε δὲν ἀλλάζεις πιά, ἀλλάζοντας τὴ γνώμη σου.
Ἔνα τίποτε γιὰ τὸν ἑαυτό του ὁ Φιλοκτῆτης εἶναι καὶ
γιὰ σᾶς τίποτε.
Τίποτε δὲν θὰ σκιστεῖ οὔτε θὰ σπάσει ὅταν ἀπὸ πέτρα
σὲ πέτρα
Θὰ σκίζεται ἡ σάρκα μου, ὅταν τὰ κόκαλά μου θὰ
σπάζουν
Τίποτε δὲν σᾶς γλιτώνει ἀπὸ τῶν τρωικῶν σκύλων τὴν
κοιλιά

Στὴ Λῆμνο τίποτε δὲν κατοικεῖ ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὄρνια καὶ
Κάτι λίγο διαφορετικὸ ἀπὸ τὰ ὄρνια, ἐσεῖς.
Εἶμαι τὸ τίποτε ἀφότου ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου ξέφυγα
Γιὰ νὰ ξεφύγω ἀπὸ σᾶς, πὺ ἀκολουθεῖτε τὰ ἴχνη μου.
Κράτα, πέτα ἢ σπάσε αὐτὸ πὺ κάποτε μοῦ ἀνῆκε.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Τί γυρεύεις μὲ τὸ τόξο καὶ κοντὰ σ' αὐτόν;

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Αὐτὸ πὺ μὲ τὰ χέρια μου τοῦ ἔκλεψες
Νὰ τοῦ τὸ ἐπιστρέψω θέλω, ληστεμένος
Κι ἐγὼ ἀπὸ σένα, στὸν ληστεμένο.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Δῶσε ἐδῶ τὸ τόξο.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Δὲν εἶσαι ἐσὺ πὺ στὸ δίκιο θὰ μ' ἐμποδίσεις.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Τὴ ζωὴ σου μὲ τὸ χέρι σου παραδίδεις καὶ τὴ δικιά μου.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Δὲ θέλω νὰ χρωστάω σὲ τέτοια νίκη τὴ ζωὴ μου.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Καὶ τὴ δικιά του κι ἄλλες, ἐδῶ καὶ σ' ἄλλους τόπους.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Ὁ θάνατος στοὺς θεοὺς κάνει οἰκονομία, ὁ ἄνδρας νὰ
ψεύδεται δὲν πρέπει.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἄν μποροῦσες παραπάνω χρόνο τὸ ψέμα ν' ἀντέξεις.
Τὸ νερὸ ἀπὸ τῆς θάλασσας τὸ ρεῦμα στὴν καρίνα ἀπὸ
κάτω
Θὰ ἔφτανε νὰ σοῦ ξεπλύνει τὴν κηλίδα, δὲν θά'χες
ἀνάγκη
Τὸ αἷμα σου γιὰ νὰ πλυθεῖς, οὔτε καὶ τὸ δικό μας
Καὶ τὸ δρόμο τῆς γιαιτρεῖᾶς θὰ εἶχε πάρει ὁ ἄρρωστος.
Ἄν εἶχα διαλέξει γιὰ βοηθό μου μιὰ πέτρα
Κουφή γιὰ τὴ φωνὴ πού μέσα στὴ μακρὰ σιωπὴ
γλύκανε
Καὶ τυφλὴ γιὰ τὸ πρόσωπό του, πού μέσα στὴ μακρὰ
ἐξορία
Σὲ μάσκα μεταστράφηκε ἀπὸ τὸ ἴδιο του τὸ πόδι.
Γιατί σοῦ ἄφησα αὐτιά καὶ μάτια;
Πρὶν ἢ πληγὴ του ἀκόμη τὴ χούφτα σου ἀνοίξει
Τὸ τόξο, τὸ ἄλλο του ὄπλο, δῶσε σὲ μένα,
Καὶ στὸ καράβι γύρνα, στὰ κύματα πὲς ἓνα νανούρισμα
Τὰ ψάρια θρήνησε, ἂν ἔχεις δάκρυα
Γιατὶ τοὺς στέρησε ὁ θεὸς τὰ φτερά
Ἡ θρήνησε τὸ καράβι πού δὲν βγάζει πιά φύλλωμα
Καὶ περίμενε ὥσπου τὴ ζωὴ του αὐτὸς νὰ ξαναγαπήσει.
Τόσο βαθιὰ χωθήκαμε μέσα σὲ τούτη τὴν ὑπόθεση

Παγιδευμένοι ἀπὸ τὸ δικό μας καὶ τὸ ξένο βῆμα
Ποῦ διέξοδο δὲν ἔχουμε παρὰ ἂν τραβήξουμε τὸ δρόμο
παραπέρα.

Φτύσε τὴ συμπόνια σου, ἔχει τὴ γεύση αἵματος
Θέση καμιά γιὰ τὴν ἀρετὴ ἐδῶ, χρόνος κανένας τώρα.
Γιὰ τοὺς θεοὺς μὴ ρωτᾶς, μὲ τοὺς ἀνθρώπους ζεῖς.
Σὰν ἔρθει ὁ καιρὸς, κοντὰ στοὺς θεοὺς, ἄλλα θὰ μάθεις.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ στὸν Φιλοκτήτη:

Πάρε, πρὶν ἢ γλῶσσα του πάλι μὲ μεταπείσει.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Πίσω ἢ τὸ μπράτσο σου ἀνήκει στὰ ὄρνια.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Ἦ ἢ γλῶσσα σου στὰ ψάρια.

*Ὁ Νεοπτόλεμος ἀφήνει τὸ τόξο νὰ πέσει. Πάλι μὲ
ξίφη
Ὁ Φιλοκτήτης μαζεύει τὸ τόξο.*

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ἄλτ.

Στὸν Νεοπτόλεμο:

Κάτω τὸ ξίφος. Ἄσ' τον σὲ μένα, σῶο.

Στὸν Ὀδυσσεά:

Μπορεῖς

Νὰ τὸν πετσοκόψεις, μίσος γι' αὐτὸν δὲν ἔχω
Γιὰ τὰ ἀπομεινάρια του λοιπὸν οὔτε ἓνα δάκρυ.
Πέταξε καὶ τὸ σίδερό σου, μήπως καὶ κάνει στὸ δέρμα σου
Κάποια χαραγματιά. Ὁ θάνατός σου εἶναι δική μου
ἐργασία
Καὶ τὴ θέλω ἀκέραιη. Ἀθάνατοι ἂν ἤμασταν
Θὰ μποροῦσα τώρα καὶ πάντα νὰ σὲ σκοτώνω.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Τὸ μίσος σου τὸ δείχνει, ἀγαποῦσες αὐτὸ πού ἐν ὑπηρεσίᾳ
Σοῦ στέρησε καὶ πού τώρα θέλει νὰ σοῦ ξαναδώσει.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ξεχειλίζει ἀπὸ τὰ χεῖλη σου τὸ μάθημά του.
Γιὰ κάποιον πού δὲν εἶμαι πιά μιᾶς.
Ἡ πέτρα ἴσως νὰ ἔχει γιὰ σένα ἀκόμη αὐτιά.
Τὰ παράπονά σου σ' αὐτήν, μέχρι πού τὸν ἐνοχλητικὸ
Θόρυβο, τὴ φωνή σου, νὰ βγάλω ἀπὸ τὴ μέση.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Μὲ τὸ τόξο πού σοῦ ἔδωσα πίσω
Ἐμπιστευόμενος αὐτὸ πού ἤσουνα.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Μ' αὐτό.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἄσε με νὰ σοῦ πῶ, ὁ Κανένας, ποιός ἦσυνα:

Ὁ δρόμος γιὰ τὴν Τροία, ὁ δικός μας ἔξω ἀπὸ τὴν
τρικυμία.

Ἔτσι ταρακουνοῦσε τὸν στόλο μας ὁ θεὸς τῆς
θάλασσας

Ἀπὸ ζήλια παλιὰ γιὰ τὸ πλεούμενο ποὺ τὴ διέσχιζε κι
εἶχε προέλευση τὸ δάσος, ὄχι τὴ δική της χλωρίδα,
Ἀπὸ πείνα παλιὰ γιὰ μᾶς, ποὺ δὲν ἀνήκαμε στὴν
πανίδα της:

Τὸ κύμα ψηλὰ μᾶς σήκωνε μέχρι τὰ σύννεφα

Ἀπὸ τὰ σύννεφα ἢ βροχὴ ξεσπώντας μᾶς πέταγε πίσω

Ἐχθρική ἦταν γιὰ τὰ καράβια ἢ γειτνίαση

Κατάρτι ἔσπαζε κατάρτι, σκάφος χτυποῦσε σὲ σκάφος

Ὅταν ἀπὸ παντοῦ ὁ θεὸς πῆρε τὸ πηδάλιο,

Θανάσιμο τὸ σκαρὶ τόσο γρήγορα ποὺ στροβιλίζαμε

Παρασυρμένοι ἀπὸ τὰ φουσκωμένα νερά

Ποὺ κι ἐκεῖνα ἄνεμοι ἀντίθετοι τὰ παράσερναν,

Κατοικία πουθενὰ πιὸ σίγουρη παρὰ στὸν ἀφρό

Κοντὰ πολὺ ἢ ἀκτὴ ποὺ συνήθως μακρινὴ μᾶς φαινόταν.

Ἀδύνατον νὰ προσφέρουμε θυσία στὸν θεὸ ποὺ

μούγκριζε

Κουλουριασμένο γύρω ἀπὸ τὸ βωμὸ τὸ φίδι

Τὸ ἔργο ποὺ ὅλοι σὲ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀναθέταμε,

Τὸ δρόμο πρὸς τὴ δαγκωματιά του, ἐσὺ τὸ ἐπιτέλεσες

Δρόμος γιὰ τὴν Τροία, δικός μας, τὸ πόδι σου στάθηκε.

Καὶ πάλι μᾶς ἔβαλε στὸ μάτι ὁ θεὸς

Τὴν ἀναπνοή του κράτησε, γιὰ νὰ μᾶς κρατήσῃ ἐκεῖ
Αὐτὸ πὺ δὲν μπορεῖ ὁ ἄνεμος, τὸ μπορεῖ ἄνεμος ἀπὼν
Τριάντα πανιὰ ἄδεια, καὶ ἡ θυσία μας πάλι μὲ ἐμπόδια
Τούτῃ τῇ φορὰ ἀπὸ σένα, πὺ σοῦ χρωστούσαμε τὸ
προηγούμενο

Στὴν προβλεπόμενη σιωπὴ μούγκριζες

Τὸ μαῦρο πόδι ἦταν ὁ δρόμος σου γιὰ τὴ Λῆμνο.

Ἀπὸ τὴν πολύχρονη ἐξορία τώρα, ὁ δρόμος

Πρὸς τὴν τελικὴ δόξα πὺ σοῦ ἀρμόζει, εἶμαι ἐγώ.

Τρεῖς χιλιάδες σφάζεις, ἂν τὸν ἕναν, ἐμένα σκοτώσεις,

Μὲ νεκροὺς τρεῖς χιλιάδες, μένει ἡ Τροία, ἀπόρθητη, ἡ
πόλη,

Κι ἂν ἀπόρθητη μείνει, θὰ χαθοῦν οἱ δικές μας πόλεις

Τὸ σβέρκο μου ἂν πατήσεις, κάνεις βῆμα πρὸς τὰ κάτω

Τὸ πράσινο δὲν τὸ ξαναβλέπεις, πράσινο τίποτε δὲν

ξαναβλέπω.

Ἐγὼ εἶμαι γιὰ σένα χορτάρι καὶ δέντρο, ἀλλιῶς αὐτὰ

δὲν ὑπάρχουν.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Ἀκόμη τὰ σαγόνια σου ἀνοίγουν καὶ στριφογυρίζει ἡ
γλώσσα σου

Στὴν ἐπιθυμία ὑπακούοντας νὰ παρατείνεις τὸ χρόνο σου;

Ἄκου πῶς ἡ σιωπὴ διακόπτει τὸ λόγο σου.

Ἀπὸ πόλεις δὲν ξέρω τίποτε, ὑπάρχει ἐδῶ πόλη;

Καὶ τόσο δὰ μοῦ εἶναι. Ἄλλωστε σὲ καμιὰ δὲν πιστεύω.

Κατασκευές ἀπὸ λέξεις καὶ κατοικίες γιὰ ὄνειρα

Παγίδες, τοποθετημένες από μάτια τυφλά
Στὸν κενὸ ἀέρα, βλαστάρη ἀπὸ σάπια μυαλά
Ὅπου τὸ ψέμα ζευγαρώνει μὲ τὸ ψέμα,
Δὲν ὑφίστανται πόλεις, ψέμα κι οἱ πρασινάδες σας
Ἡ οἰκουμένη μου εἶναι γυμνή καὶ τὴ δικιά σας ἔτσι τὴ
θέλω

Ἐνα κάτι, ἀνάμεσα στὸ τίποτε καὶ τὸ τίποτε, τεντωμένο
Χωρὶς λόγο ἀπὸ θεοὺς ἀνεργούς,
Ευρισμένη ἀπὸ τὰ σωθικά της τὰ ἴδια ποὺ παρέχουν
Στὴ λέπρα τὸ μέσο νὰ ἀσκήσει ἐξουσία ἐπάνω της
Ξεπλυμένη μὲ φωτιά, ἀπὸ θεϊκὸ ἐνδιαίτημα κλεμμένη
Μέχρι ποὺ τὴ λέπρα της νὰ ἐξουσιάζει,
Ἄδειασμένη ἀπὸ τὰ πάντα ὅταν τὸ Τίποτα
Πάρει πίσω αὐτὰ ποὺ δάνεισε στὸ χρόνο, τ' ἄστρα του.
Ξεριζῶστε τὰ μάτια σας, ψεύδονται, ἄδειες
Οἱ κόγχες μιᾶνε τὴν ἀλήθεια, ἢ ζωὴ μου ἢ ἴδια
Ἄλλη ἀλήθεια δὲν ἔχει παρὰ τὸ θάνατό σου.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Στὴ συμφορὰ σου ὑπάρχει ἀκόμη μιὰ διαφυγή.
Δὲν ὀδηγεῖ στὴ δική μας, ἀλλὰ στὴ δική σας νίκη.
Οἱ νεκροὶ δὲν τρῶνε ἀπὸ τὶς δάφνες.
Ὁ θάνατός μου στὰ χέρια σου βάφει τὴν ὁμιλία μου,
Τὸ ὄνομά μου στὰ δικά μου χεῖλη ἐπάνω
Μὲ τὴ σκιά ἀπὸ τὰ βέλη σου, ἔχει τὴ γεύση τοῦ
αἵματος.
Ἀκολούθησε στὴν Τροία, αὐτόν, πάνω ἀπὸ τὸ πτώμα μου

Ἄνάμειξή δὲν ἔχει στὴν παλιά σου δυστυχία
Καὶ ἐνάντια στὴ θέλησή του ἦταν ἡ ἐξαπάτηση, ἡ νέα.
Ἐκεῖ νὰ ἐφεύρετε γιὰ μένα ἕναν θάνατο ποὺ τοὺς ἄνδρες
μου

Νὰ κρατάει στὸν πόλεμο κι ἕναν τάφο ἀνεύρετο, εἶτε
Γιατὶ μὲ καταβρόχθισε ἕνα ψάρι, τὴν ὁμιλία μου
ζηλεύοντας

Εἶτε ἕνας θεὸς θαλασσινός, γιατί στὸ νερὸ ἔφτυσα.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ *μπροστά του.*

Τὸ τόξο τό'δωσα. Εἶμαι τώρα ἡ ἀσπίδα σου.

Στὸν Φιλοκτήτη:

Τὴ ζωὴ μου γι' αὐτόν.

Στὸν Ὀδυσσεά:

Ἴσως ἀξίζει γιὰ σᾶς λιγότερο.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Μέχρι ποὺ νὰ γίνεις πάλι χρήσιμος, κάνε πέρα.

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Τὸ ἄκουσες. Τὸ πρόσωπό σου τὸ χρειάζομαι ἄλλωστε
Γιὰ καθρέφτη τώρα, γιὰ νὰ τὸν βλέπω νὰ παύει
Μέσα στὰ μάτια τὰ δικά σου πρὶν νὰ πάψεις κι ἐσύ.
Γιατὶ μοῦ ἀρνήθηκε ὁ θεὸς μάτια
Νὰ βλέπω τὰ ἴδια μου τὰ μάτια νὰ βλέπουν

Γιατί στο στιγμιαίο βλέμμα ἀρνήθηκε τὴ διάρκεια;
Ἄς μπορούσα ἀπὸ τὰ μάτια σου νὰ ξεσκάψω τὴν
ἔσχατη εἰκόνα του
Ἄπὸ τ' αὐτιά σου, τὴν ἔσχατη κραυγή του.

Στὸν Ὀδυσσεά:

Μάθε τὴν ἐργασία σου τώρα στὴν ὑπηρεσία τῶν
στρατηγῶν

Παρατημένος στὶς πέτρες μὲ σάπιο πόδι

Ποὺ τρικλίζοντας σὲ μεταφέρει στὴν πέτρα

Τρίποδο ποὺ δραπετεύει ἀπὸ τὸ τέταρτο πόδι

Ποὺ βρομάει καὶ δὲν μπορεῖ νὰ δραπετεύσει,

Ἄπὸ τὰ μουγκρητά του δραπετεύοντας ποὺ κι ἀπ' αὐτὰ

Δὲ γίνεται νὰ δραπετεύσει, καθὼς στὴ φυγὴ ἤχοῦν
δυνατότερα

Καὶ πιὸ δυνατὰ ἀκόμη μέσα σου ὅταν τ' αὐτιά σου
βουλώνεις

Ἐντελῶς ζαλισμένος ἀπὸ τὴν ἴδια σου τὴ βρόμα

Ψοφίμι ἀνάμεσα στὰ ὄρνια ποὺ στὰ ὄρνια μέσα

συρρικνώνεται

Γιὰ ὄρνια ἀπόπατος, σὲ λίγο τῶν ὄρνιων ἢ κουτσουλιά

Σύρσου στοιχηματίζοντας μὲ τὴν ἴδια σου τὴ σαπίλα

Ποὺ ἔχει κιόλας προλάβει τὸ πόδι σου καὶ σένα τὸν ἴδιο

Ποὺ σέρνεσαι, σὲ λίγο θὰ προλάβει, σύρσου πιὸ

γρήγορα.

Ἐμαθες νὰ βγάζεις κραυγές; Στὴ Λῆμνο εἶναι ἡ σχολή

Μπορεῖς ὄρνια νὰ τρῶς; Στὴ Λῆμνο τὸ διδάσκουνε

Φάε τή συγκομιδή σου, δέντρο, χορτάρι, απόλαυσε τὸ δικό σου

Πράσινο, πρὶν σέ ξεριζώσω ἀπὸ σένα τὸν ἴδιο, μὲ τὶς ρίζες σου.

Σημαδεύει ἓνα ὄρνιο, τὸ ρίχνει μπροστὰ στὸν Ὀδυσσεά.

Τὸ ὄρνιο σου. Μάθε ἀπ' αὐτὸ ὅσα δίδαξεις ἐσύ.

Φάε, τὸν ὅμοιό σου ἔφαγε αὐτὸ πρὶν ἀπὸ σένα, σὲ λίγο Ἐσένα θὰ φάει, κάνε τὸν ἑαυτὸ σου θρεφτάρη μὲ τὸν τάφο σου

Γιὰ νὰ θρέψεις τὸν τάφο σου μετὰ ἀπὸ σένα. Σοῦ προκαλεῖ κιάλας

Φρίκη ἢ ἐργασία σου, φίλε;

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Καὶ μένα ἢ δικιά μου.

Σηκώνει τὸ σπαθὶ καὶ τρέχοντας τὸ βυθίζει στὴν πλάτη τοῦ Φιλοκτήτη.

Ἄπ' τοὺς νεκρούς μου ἐσύ εἶσαι ὁ πρῶτος

Μὲ πέρασμα γιὰ τὸν Κάτω Κόσμο στὴν πλάτη

Ἄς ἦταν ἄλλο χέρι νὰ τό'χε ἀνοίξει

Θλιβερὴ δόξα νὰ σκοτώνεις ἓναν νεκρό

Ἄπὸ τὸ σῶμα τοῦ θανάτου του εἶναι ποὺ ρέει τὸ αἷμα του
Καιρὸ πολὺ πρὶν ἀπ' αὐτό, ἔτρεχε κάτω ἀπὸ τὸ πόδι του.

Τὴ ζημιὰ τὴ δική μας καὶ τὴ δική του ἔχω

Ἐγὼ σβήσει.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Γρήγορος μαθητής μου είσαι.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Τί ἴσκιος μαυρίζει τὴ μέρα;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ὁ λαὸς

Τῶν ὄρνιων μαζεύεται γιὰ τὴν τελευταία ἐργασία

Ἡ κάθε ὑπηρεσία ἀπαιτεῖ ἄλλη. Πέτρες.

Ὁ Νεοπτόλεμος φέρνει πέτρες.

Αὐτὸ ποὺ ἔμεινε ἀπ' αὐτὸν μετὰ τὴν ἐργασία μας

Καὶ δὲν θὰ μείνει στὴν κοιλιά τῶν ὄρνιων, νὰ πάρει

Δὲν πρέπει τὸ δρόμο, ποὺ ἡ σάρκα δὲν γνωρίζει

Ὅπου τὸ διαιρεμένο ἐπιτέλους ἐνοποιεῖται

Τὸ στῆθος σκεπάζει τὸ σβέρκο, τὸ πόδι τὸ κρανίο.

Μὲ πέτρες καλύπτω αὐτὸ ποὺ πέταξα στὴν πέτρα.

Τὸ ἐπιτελεῖ.

Ἄσε τὸ τόξο ἀπ' ἔξω, δὲν τὸ χρειάζεται πιά.

Καὶ στὰ ὄρνια σίγουρα δὲν προκαλεῖ πείνα.

Νὰ χρωστάω τὴ ζωὴ μου σὲ τέτοιο θάνατο, δὲ μ' ἀρέσει.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Οὔτε καὶ μένα νὰ σοῦ τὴν ἔχω προσφέρει. Ἀσφαλῶς ὄχι
γιὰ πολὺ.

Τὸ μπράτσο του, πὸ τίποτε πιά δὲ βαστάει, χίλια
βαστοῦσε δόρατα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Θὰ δοῦμε. Σήκωσε τὸ τόξο του.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Τίς πόλεις μας θὰ ἰσοπεδώσουν οἱ Τρῶες
Ἄν αὐτὸς δὲν μᾶς ἀκολουθήσει στὴν Τροία, ἔλεγες.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἔλεγα. Καὶ τώρα τὸ λέω ἀλλιῶς, πὸ σημαίνει
Αὐτὸς δὲν θὰ ῥθει γιὰ μᾶς ἀλλὰ πάει, μὴ ἀπαραίτητος
Κάτω, μὲ σῶα τὰ πόδια μέσα ἀπὸ τὴν πέτρα
Ὁ ἀπαραίτητος αὐτὸς στὶς ἑπτὰ καταιγίδες
Κι ὁ πόλεμος θὰ πρέπει νὰ τελειώσει χωρὶς αὐτόν.
Πάρε καὶ τὴ φαρέτρα του, κάθε βέλος κι ἓνας Τρῶας.
Θὰ ἔθελα ἓνας θεὸς στὸν ὕπνο του νὰ μ' ἔπαιρνε.
Τὸν οὐρανὸ κύλησε ἔξω ἀπὸ τὰ μάτια μου, Κεραυνὲ
Ἄστραπή, τὴ γῆ τράβηξε ἀπὸ τὰ πόδια μου.
Τίποτα δὲν συμβαίνει. Πᾶμε λοιπόν, ἄς
ἀντικαταστήσουμε
Καὶ πάλι τὸ λίγο σταθερὸ ἔδαφος μὲ τὸ κινούμενο
Τὴν εἰκόνα αὐτοῦ πὸ μόλις τάφηκε μὲ τὴ θεά
Τῶν σωμάτων πὸ σαβανώνουν τὴ γῆ
Ἄνεπαρκὴ πιά νὰ τοὺς ἐνταφιάσει, πάρα πολλοὶ
Οἱ σκοτωμένοι καὶ πάρα πολὺ γρήγορα, καὶ ὄχι ἀρκετοὶ

Καὶ ὄχι ἀρκετὰ γρήγορα, δική μας ἡ πόλη
Δὲν θὰ γίνεῖ πρὶν οἱ νεκροὶ νὰ ξεπεράσουν σὲ ὕψος τὰ
τείχη.

Κι ἄς πᾶμε γρήγορα πρὶν ὁ θεὸς ἐσπευσμένα
Τὴν προσευχή μου πάρει εἶδηση καὶ μὲ ρίξει
πραγματικά

Στὸν ὕπνο μὲ μαῦρες φτεροῦγες κι ἕνας σφαγέας
λιγότερος

Γυρίσει σπῖτι σ' ἐκείνη τὴν ἀκτὴ πού αἷμα τὴ λασπώνει.

Προχωρεῖ, στέκεται.

Ἄν τὸ ψάρι δὲν μπῆκε ζωντανὸ στὸ δίχτυ μας
Μπορεῖ ψόφιο νὰ μᾶς χρησιμεύσει γιὰ δόλωμα.
Ἴσως γιὰ καλύτερα, νὰ ἐμποδίσει δὲν μπορεῖ
Τὴν πληγὴ του νὰ κάνει τὰ ἀκόντιά του πιὸ αἰχμηρά.
Σήκωσε τὶς πέτρες. Τὸν νεκρὸ φόρτωσε στὴν πλάτη μου.
Θέλω στὸν νεκρὸ νὰ δανείσω τὰ πόδια μου.

Γίνεται ἔτσι.

Ζωντανὸς ἤσουνα γιὰ μένα πιὸ βαρὺ φορτίο
Βεβαρημένο ἀπὸ τὴν πέτρα, δέκα χρόνων τὸ βάρος σου
Ἐλαφρύτερος τώρα ἀπὸ τὴν πείνα μιᾶς δεκαετίας.

Πάλι στὸν Νεοπτόλεμο.

Νά, οἱ Τρῶες προηγῆθηκαν ἀπὸ μᾶς
Τὸν ἄνδρα αὐτὸν νὰ μεταστρέψουν ἤθελαν ἐναντίον μας
Αὐτὸς τὴν ἐλληνική του πλευρὰ ἔδειξε

Καὶ τὸν καθάρισαν γιὰ τὴν πίστη του, γιὰτὶ
Νὰ τὴν κλονίσουν μὲ χρυσάφι δὲν μποροῦσαν
Οὔτε μὲ λόγια οὔτε μὲ φοβέρα. Ἔτσι πέθανε
Ἐνῶ τὸν βλέπαμε ἐμεῖς πού μὲ τὴ θαλασσοταραχὴ
παλεύαμε

Κυκλωμένο ἀπὸ ἑπτὰ Τρῶες πάνω στὴν πέτρα
Τὸ ξίφος στὴν πλάτη του ὁ ὄγδοος τὸ ἔμπηξε
Καὶ δυνατότερη ἀπ' τὴν ἀντάρρα τῶν κυμάτων ἦταν ἡ
κραυγὴ του

Ἄλησμόνητη ἡ εἰκόνα του σὲ μᾶς, ἀργὰ πολὺ
Σταλμένους καὶ σχεδὸν νικημένους ἀπὸ τὴ
θαλασσοταραχὴ

Τέτοιο θέαμα ἦταν ἡ θλιβερὴ πτώση του, ἔτσι δὲν εἶναι ;
Ποῦ ἔκανε τὸ κουπὶ ἀπὸ τὸ χέρι σου νὰ πέσει
Καὶ παραλίγο στὸ βράχο νὰ μᾶς πετάξει τὸ κύμα
Καὶ ὀπισθοχωρώντας, τὸ ἴδιο κύμα τὸν ἐχθρὸ ἔσπρωξε
Ευστὰ ἀπὸ τὰ μυτερά μας δόρατα, στὰ ἀνοιχτὰ
Γρήγορα πάνω σὲ πλεύουμένο ἐλαφρᾶς κατασκευῆς
Ἐνῶ γιὰ μᾶς ἡ θαλασσοταραχὴ ἦτανε τόσο ἐχθρική
Ἔτσι καὶ τὴν ἐκδίκηση ἀκόμη στερηθήκαμε.
Στὴ βιαστικὴ φυγὴ τους, τὸ τόξο ἄφησαν
Σὲ μᾶς καὶ οἱ φονιάδες ἦσαν ἀναγνωρίσιμοι
Καὶ εἶναι, ἀπὸ τὴν πληγὴ του, πισώπλατα.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ

Κάτι πού γίνεται χωρὶς αὐτὸν τώρα, γίνεται καὶ χωρὶς
ἐσένα.

Τὸν καλύτερο ἑαυτὸ μου τὸν ποδοπάτησα κάτω ἀπὸ τὶς
ὁδηγίες σου
Ψεύτης, κλέφτης, ἀκόμη καὶ φονιάς στὴ δική σου τὴ
σχολή.
Εἶδα τὸν Τρώα καὶ τὸν εἶδα νὰ σκοτώνει
Δύο.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ κάνει στροφή, μὲ τὸν νεκρὸ στὴν πλάτη
Τὴ νεκρὴ πλάτη μου σοῦ δανείζω.
Χτύπα, κάνε μας πιὸ πιστευτούς, αὐτὸ χρειάζεται τὸ
ψέμα.
Καὶ νὰ ξέρεις: ἂν ὁ Τρώας σκότωσε κι ἐμένα ἐδῶ
Δὲν μπορῶ σὰν μάρτυρας νὰ σοῦ χρησιμεύσω
Καὶ λίγο πιστευτὸς εἶναι ὁ ἕνας μόνος καὶ καθόλου ἐσὺ
Στὴν ὑπόθεσή μας, τρεῖς χιλιάδες γνωρίζουν
Ἐπὶ τὸ στόμα σου καὶ τὸ δικό μου, τὸ μίσος σου
Γιὰ μένα ποὺ τὰ ὄπλα τοῦ πατέρα σου φοράω
Ἐναντία στὸν ἑαυτὸ σου τεντώνεις τὸ τόξο του
Δικό σου μὲ τὸ δίκιο τοῦ σπαθιοῦ, γιατί αὐτὸς ἀπ' τὸ
σπαθί σου πῆγε.
Καὶ σὲ σένα τὸν ἴδιο γυρίζει τὸ βέλος
Μὲ τὸ βάρος ἀπὸ τὶς πέτρες ποὺ σὲ σκεπάζουν
Ριγμένες ἀπὸ τὰ χέρια τῶν δικῶν του ἀνδρῶν.
Καλὴ ἀσπίδα εἶναι τὸ δανεισμένο ἀπὸ τὸν ταῦρο δέρμα
Ἀκόμη καλύτερη ὁ νεκρὸς πάνω στὸ σβέρκο μου.
Μὲ σιδηρὰ πανοπλία τὸ μίσος σου μὲ ντύνει.

Γυρίζει πάλι.

ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ, *βάζει τὸ βέλος στὴ θέση του
Μακάρι καὶ νά'ταν ἄλλιῶς.*

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἄλλαξε τὸ φορτίο σου μὲ τὸ δικό μου.

*Ἀλλαγὴ. Ὁ Ὀδυσσεύς παίρνει τὸ τόξο, τὸν νεκρὸ ὁ
Νεοπτόλεμος.*

Προχώρα πρῶτος.

Στὴν Τροία μπροστὰ θὰ σοῦ πῶ τὸ ψέμα
Μὲ τὸ ὁποῖο θὰ μποροῦσες νὰ ξεπλύνεις τὰ χέρια σου
Ἄν εἶχες χύσει τὸ αἷμα μου ἐδῶ καὶ τώρα.

Βγαίνουν, προηγεῖται ὁ Νεοπτόλεμος.

Προχώρα πιὸ γρήγορα, γιὰ νὰ μὴν ξεθυμάνει ὁ θυμὸς
σου

Στὴν Τροία εἶναι στρωμένο τὸ τραπέζι σου, προχώρα
πιὸ γρήγορα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1

Διάλειμμα μπορεί να γίνει μετά την πρώτη έξοδο του *Ὀδυσσέα* και του *Νεοπτόλεμου*.

Στὸ διάλειμμα θὰ μπορούσαν δύο κλόουν (αὐτοὶ ποὺ ἐρμηνεύουν τὸν *Ὀδυσσέα* και τὸν *Νεοπτόλεμο*), ἐνῶ τὰ φῶτα τῆς πλατείας θὰ εἶναι ἀναμμένα, νὰ ἐπιδίδονται σὲ ἀγῶνα μὲ ξύλινα σπαθιά. Τὸ κοινό, μὲ ἀνοιχτὲς τὶς πόρτες τῆς πλατείας, θὰ μπορεί ἂν θέλει νὰ βγεῖ ἢ νὰ μείνει, νὰ παρακολουθήσει ἢ ὄχι.

2

Κατὰ τὴν τελικὴν έξοδο του *Ὀδυσσέα* και του *Νεοπτόλεμου* μὲ τὸν νεκρὸ *Φιλοκτήτη*, μπορεί νὰ προβληθοῦν εἰκόνες σχετικὲς μὲ τὴν *Ἱστορία τῶν πολέμων*, ἀπὸ τὸν *Τρωικὸν* μέχρι τὸν *Ἰαπωνικὸν πόλεμον*.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ HEINER MÜLLER « ΦΙΛΟΚΤΗ ΤΗΣ », ΜΕ ΕΙΣΑΓΩΓΗ HANS-THIES LEHMANN ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΣΤΟ « ΦΑΣΜΑ » ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΕΝΗ. ΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗ ΜΠΟΥΚΑΛΑ. ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΜΟΝΤΑΖ ΚΑΙ Η ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΕΓΙΝΑΝ ΣΤΟ ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟ « ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ » Α.Ε. ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΡΑΛΑΤΙΝΑ 100 ΓΡΑΜΜΑΡΙΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ. ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΘΗΚΕ ΣΤΟΥ ΘΟΔΩΡΟΥ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗ ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΥ ΣΕ 1.500 ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟ ΤΟΥ 2008 ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ « ΑΓΡΑ ». ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΣΧΕΔΙΑΣΕ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΣΤΑΥΡΟΣ Α. ΠΕΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀριθμὸς ἔκδοσης

854